

alaktására természetesen olyan helyek alkalmasak, a melyek kedvező közlekedési pontokon fekszenek. A szövetkezet tetszés szerinti tagokból, alapszabályok nélkül alakul meg, ad hoc a gyümölcstermő időjére.

Csupán azoknak a feltételeknek veti alá magát, melyek mellett a Vásárosnameni Ellátó Szövetkezet a hozzá beküldendő gyümölcsök eladására néve kiköt.

Ezek az eladási feltételek szabályozzák az üzlet ériintését a központi szövetkezet és a tagjait belépő vidéki szövetkezetek között. Komplikált alapszabályok helyett — melyek a társulást nehezítik — általános érvényű feltételek, melyekről kell megbeszést a szövetkezetek viszonylatában, a mely szövevényekben az eladó és a vevő érdekei természetesen kiegyenlítődtél találnak.

Azoknak az értekesítési feltételeknek, a melyek végrendeletükben bizonyos szövevények fognak vezetni, legfontosabb mozzanata, hogy a vevő kellő garanciát találjon arra, miszerint a gyümölcsminált a megrendelőt az azonos lesz.

Ez egy igen fontos követelmény, alapköve a megbízhatóságnak, ami nélkül kereskedelmi összeköttetéseket fenntartani nem lehet. A szövetkezetek alapszabályaihoz be kell tartani, hogy amennyiben nem az előzetesen beküldendő mintának megfelelő árut szállítják, a korrektívumot könnyű megtalálni, mert ez esetben a központi szövetkezet még mindig értekesítheti az árut a legfeljebb saját felelvel szemben marad oblligában. Am bizonyos, hogy ilyen esetben az értekesítés esélyei előre látni lehetnek az ezek egyébe, a tihetnek is. Tehát még mindig fontos marad, hogy minden termelő *tisztességes vádi dolognak tekintse*, hogy eladó gyümölcskészlete átlagos minőségének megfelelő mintákat mutasson be. A gyakorlatban ennek ellenőrzésére a szövetkezeti ügyvezetők lesznek hivatottak. Ő bennük kívánja a tervezet előadallani, a melynek melék néhány eddig egyszerűlvén lehetetlenül tetít a direkt kereskedelmi ériintészet olyan felelkek, akiknek szóbeli üzleti eljárására vonatkozólag a vevő nem találta meg a kívánt garanciáit. Kiválóan figyelemreméltó tehát már az is, hogy a kontempált szövetkezeti szervezeteke révén a kereskedelmi megbízhatóság nyer az üzleti szokásoknak egyforma eljárás szerint való gyakorlatba meghonosul.

Tagadhatatlan, hogy a kontempált szövetkezeti szervezetekben az első rendű feladat a szövetkezeti ügyvezetőknek tiz: ezek gyakorlatilag a képviselötel, végzik a központiál az ériintészet, az elszámolást s szükség szerint az ellenőrzést is. Feltétlenül azonban a tervezet, hogy az ügyvezető azonosítan magá szövetkezte érdekeivel és valóban a szövetkezetek tevékenységé teljesen attól függ, hogy tudnake az ügy élére megálló férfiút találni. Ez két-szetelelvén nehézség és túlságos optimizmus nélkül előre is megelhet jóslások, hogy kezdetben a szövetkezetek megalakulása előtt az lesz a legnagyobb akadály, hogy nem fognak a követelményeknek megfelelő ügyvezetők találni, vagy vállalkozni annál kevésbé, mert azoknak fáradozása csak igen csekély részben lesz honorálható. Mind e mellett a szövetkezeti tervezet gépezetétől az a legfontosabb rugót: a magán buzgalmat nem lehet kihagyni, mert különben az egész gép sem mozog.

Számba társadalmi intézményeknek minden alakzatánál egyesek buzgalma s agitálása szabja meg az egész intézmény működésének értékét. Es mégis mozog minden szepen, és mégis nagy eredményeket tudnak elérni autonóm társadalmi intézmények, hála annak, hogy a tevévnyag nemcsak az anyagi, de az értekesítői ösztönök is káprachatóan fordásít nyújthat. A szövetkezeti ügyvezetők bizalmi szerepeket töltenek be s emellett nemcsak idegen érdekeknek, de saját érdekeiknek is előjárói lesznek. Ilyenformán remélhető, hogy az ügyvezetői hivatás olyan kedvező mérlegelés alá

fog esni, hogy e szerepök lassankezt meg fogja találni a maga rátermetteit; nehöl ezeket az állami alkalmazatok is pótolhatják, míg a társadalmi tevékenység utat bír.

Amint a vidéki értekesítési szövetkezetek megalakulnak, egy üzletész jegyzésével tagjai lehetnek a központi szövetkezetek, amely gyümölcstermvényeiknek bel- vagy külföldi piacokra való értekesítéséről gondoskodik. A vidéki szövetkezetek tagjai nem fizetnek tagsági díjat s nem jegyznek üzletészt, hanem a felmerülő költségek fedezésére a központi szövetkezet az elárult gyümölcs eladási árából 8 százalékat levon s visszatart; ebből az összegből 4% az illeto eladó vidéki szövetkezel, 4% pedig a központi szövetkezet ügyviteli költségeinek fedezésére szolgál. Az a 8%, amelyet a vidéki szövetkezet tagja az eladási áról szövetkezeti költségek címén fizet, nekik 80 igen méltányos összeg. Ha ugyanis a budapesti piaczon elérhető értekesítési esélyeket vessük tekintetbe, úgy több évi megfigyelés alapján kimondhatjuk, hogy a budapesti piaczon a friss gyümölcsök ára átlag 25—30%-kal nagyobb, mint a vidékeken, holott a budapesti piacot a gyümölcsüzemmel ballátval egyszerűen árasztják el gyümölcseivel, amely körülmény az árakat egy ideig árasztják alacsony vonalon tartja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ösi gyümölcsvásárlónak a helyszini eladókknál a következő átlagárakat sikerült elérni:

Szóli métermázsája = 30 ft

Körte	=	25	—	21 ft
Alma	=	17	—	21 ft

Ugyancsak az ösi gyümölcsvásárlókon a szállítási költség 1/3 kral, a csomagolási költség pedig 0/5 kral terhelle a gyümölcsösür kilogrammjáit.

A szállítási díjakra néve egyébként a következő társulást állítottuk. Gyorsraként szállított friss gyümölcsök viteldija métermázsánként:

100 km. távolságra	67	kr.
200 " " "	127	"
300 " " "	177/5	"
400 " " "	227/5	"
500 " " "	277/5	"
600 " " "	327/5	"
700 " " "	377/5	"
800 " " "	427/5	"
900 " " "	477/5	"
1000 " " "	527/5	"

Megfigyendő, hogy a központi vásárosnamba szállított friss gyümölcs 10%-os viteldijedekvényben részesül.

500 kilométer átlagos közpéltávolságot véve alapul, ily távolságra gyors szállítással a gyümölcsösür kilogrammját 2/5 kral (tehát szállítási 1/2 kral) terheli.

Ha most mindezen számadatokat figyelembe véve feltelessük, hogy a vidéki szövetkezet 100 mmázsia friss gyümölcsöt 1500 frtért értekesít, ugy ez az eladási árat a következő kiadások terhelik:

1. 100 mm. gyümölcs csomagolási költsége á 50 kral	=	33%
2. 100 mm. gyümölcs szállítási költsége á 2/5 kral	=	14 3/3%
3. 1500 frt után a szövetkezeti költségekre levonandó 8%	=	120

Összes kiadás: 420 frt = 28 9/3%
 Ez esetben tehát minden kilogramm gyümölcsöt, a mely 15 krét adottat el, 3/5 kral költség terhel, az az, az eljárási költségek az összes eladói árnak egynegyedrészt ösmételek fel.

Ez megelhetősen kedvezőtlen kalkulációk számítottak, mégis körülbelül láthatjuk, hogy a jelen magassági díjak mellett nagyobb távolságokat csak is a finomabb minőségű csemegegyümölcs bír meg, így első sorban is a csemegegyümölcs; és bármily jól

szervezzük is kereskedelmünk, elkerülhetetlen, hogy a közepes minőségű gyümölcsök értekesítéséről ipari feldolgozás (aszálás, lekvár s ezider készítés) utján történék gondoskodás. A gyümölcsök feldolgozása tehát szintén olyan feladat, mely időhő folyamán az értekesítési szövetkezetek tevékenységü körébe illeszkedik.

A vidéki szövetkezet tagja 8/10-ot fizet azért, hogy gyümölcsének előnyös s állandó piacot kapjon. Hogy ez a 8% visszatérül-e a termelőnek, erre néve minden tag az első beküldés után számlázni lehet s ha adó viszonyok között nem találja ezérszerének a szövetkezeti után való értekesítést, a tagsági viszonyt bármikor is felbonthatja s más összeköttetésekről gondoskodik.

A szövetkezet adminisztrációs költségeinek fedezésére az eladási áról levonandó 4% szolgál.

Ha eszerint valamely szövetkezet 2 vagon gyümölcsöt értekesít 9000 frt eladási árú 2400 frtot kap vissza, amely összeg nemcsak a felmerülő ügyviteli költségek fedezésére elég, hanem a szükséges szerinti hasznos befektetéseket is lehetővé teszi.

Nem természetes, hogy a tervezet szövetkezet állomán nem csupán a budapesti piacra körül összpontosul, a budapesti piacra való értekesítés s a helybeli kereskedelmi összeköttetések szervezése a szövetkezetek feladatának csak a kisebbik része; további és nagyobb feladatokat a kiviteli után való értekesítés képezi.

Kiviteli gyümölcskereskedelmünk fellendítését s szervezését rendkívül fontos feladatnak kell tartanunk. A kivitelre alkalmas gyümölcs termelése s a gyümölcskultúra az utolsó 10—15 évben fokozatosan hódít tette, mégis azt tapasztaljuk, hogy kivitelünk az utolsó években fokozatosan hanyatlók s 1896-ban már majdnem a nullára ovdott le.

Magyarország évente mintegy 8 millió métermázsia gyümölcsöt termel, ebből éventenként mintegy 3/5 millió mmázsát kivisz ugyan, de ezzel szemben majdnem ugyanannyit be is hoz. Levonva a behozottat a kivitelből, kiviteli többletként az alábbi években következőké alakult:

Kiviteli többlet:

1890.	257,087	mmázsá
1891.	166,094	"
1895.	41,394	"
1896.	17,529	"

Kiviteli többletként tehát 1890. óta 240,158 métermázsiaval esőként, s ez a csökkenés nemcsak a kivitel gyökülésében hanem a magá behozatalban is találja magyarázatát. A külföldi államok évről-évre nagyobb kereskedelmi akciózt fejtenek ki, mint mi.

	mm.	ca	frt
1891-ben a kiviteli többlet	166,094	=	3,400,000
1896-ban "	17,529	=	800,000

Kiviteli többlet értékenek esökkenése 1896-ban . . . . . = 2,500,000

Az 1896-ik évben tehát már csak kb. 900 ezer forintot vetünk be többlet a gyümölcsök után, mint a mennyit a külföldnek elvinnak kiadtunk, de ez sem maradt a zsebkönyvben, miután ezzel szemben déli gyümölcsöket (123,347 mm. behozottal többlet) mintegy 2/5—3 millió frtot adunk ki.

Kivitelünknek legnagyobb esökkenése a száritott gyümölcs s az aszalt szilva kivitelében állott be.

A gyümölcsbehozatalnál, illetve kivitelnél az egységárat tekintve, tapasztaljuk, hogy a szőlőt s a száritott gyümölcsöt jóval drágábban hozzuk be, mint a milyen árban kiviszuk; ezek a gyümölcsök *mérsékelttel* győznek. Törekednünk kell tehát arra, hogy a kiviteli piacokra kifinó minőségű csemegegyümölcs s gondosabban készített száritott gyümölcsöt juttassunk, mert különben a konkur-

rezeáti ki nem álljuk. A friss gyümölcsöt drágábban vesszük ki, mint a hogy behozzuk. Ez azt jelenti, hogy legelőbb friss gyümölcsünk minőségére nézve előnyösen állja ki a versenyt a külföld gyümölcseivel; gondoskodunk kell tehát a kivitel mennyiségének emeléséről; ez irányban nagy jövője van a must almának, a mály nagy mennyiségben is jól elhelyezkedik a német piacokon belül.

Tekintve a tervezett szövetkezést hivatásunk, igen érdekes nézve gyümölcskivitelünknek az egyes államok szerint való megoszlása.

A két legutolsó (95—96.) év eredményét véve összehasonlítással aljáljuk:

Ausztriai kivitelünk körülbelül 25 ezer mázsalval esőként, míg pedig legnagyobb részben a csökkenés feloldozott gyümölcsökben, a melyeknél rohamosan közelünk a versenyképtelenség felé.

Németország kivitelünk körülbelül 64 ezer mázsalval esőként; csak friss gyümölcskivitelünkben 85 ezer mázsa az esés. Ez a nagy csökkenés nemcsak a mult évét gyengébb termés-eredményben leli magyarázatát, hanem az amerikai versenyben is. Észak-Amerika mind nagyobb arányban árasztja el a német piacokat; a transatlanti gyümölcsárakul nem nehéz a versenyt felvennünk, mert a mi almáink sokkal jobbak s olcsóbban is adhatjuk; azonban a legnagyobb mozdokozásra vagyunk utalva, hogy az amerikai élelemeséget ellensúlyozassuk.

Oroszországba friss gyümölcskivitelünk ugyszóval nincsen, holott itt peánk nézve ki-alváln előnyös értékesítési piac kínálkozna. Amint a szövetkezetek a kiviteli akcióhoz hozzákezdének, igen fontos feladat lesz az orosz piacok meghódítása is.

Az itt elősorolt három piacra vezetnek kivitelünk legtermészetesebb csatornái. Az egész országnak emines érdeke, hogy ezeket a csatornákat gyümölcs feleslegünk levezetésére fel is használjuk, mert milliókat hozhatnak vissza rajtuk, a közvagyonosítás emelésére.

Mind eddig kiviteli kereskedelmünket nem sikerült szerveznünk, mert ehhez első sorban is szervezett belkereskedelem kell, melynek révén a külföldi összeköttetéseket fenntartani és fejleszteni lehet. Ha azonban a tervezett szövetkezeti hálozat létre jön, meg lesz adva az előfeltétele annak, hogy sikeres kiviteli akciót kezdhessünk. Ezt a nagy feladatot majd a földmivelségi kormányzat lesz hivata elősegíteni, ezt megelőzőleg azonban szükséges, hogy a gyümölcstermesztés foglalkozó gazdaközösség az ÖMGE által kezdeményezett mozgalmat melegen felkardja s létesíték melébb a terbe veti értékesítő szövetkezeteket.

B. B.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Burgonyatermelési kísérlet.

A felvidék egyes megyéiben, különösen a főbb vidéken jóformán az egyedüli termés, amely némileg még kedvezően értékesíthető a burgonya. Sárosvármegye egész területén, de a két felső járásban minden kétséget kizárólag a burgonya az egyedüli termés; melynek termelésével, fel- vagy átlátható azért nem lehet, mert ezen élelmi czikk termése nélkül éhséget útna ki; de az egész vármegye területét véve, más szempontból az okzerti gazdálkodásnak legelőbb feltétele, mert a szegények után, mint lakarmány értékesíthetik és tárgyaikban, legalább egyrésze a gazdaság részének. Ezért a felvidéki burgonyatermőképességének értékelésénél, valamint a burgonyavetés iránti elhatározásnak fokozása nagy horderevű bíráskodás az irányban megindított és folytatott munkálkodásnak gyakorlatilag

igen nagy haszna van. Elismerés illeti tehát az időt köröket, hogy a felvidék burgonyájának nemeseítésén fáradoznak s alkalmat adnak arra, hogy a nép is kísérletezhessen.

Ez év tavaszán állami kedvezményvel a vármegye területén szétosztották 400 mázsa „*magnum bonum*” és 500 mázsa „*márki hagyma*” burgonya, mivel azonban ezen burgonyák pontos feljegyzésnek nincsenek, csak az egyes tudóstólak tudom, hogy általában a *magnum bonum* jobban vált be, mint a *márki hagyma*. Egyrészt többet termelt, másrészt jobban ellenállt az ez idén némely helyen nagymértékben fellépett peronoszópára terjedésének.

Ezen kilenc wagon burgonya kívül Csereháza tanzár utján kísérletezés czéljából 56 mm. különféle burgonyát kaptam. Kaptam pedig: *Nero* 13 mm., *President Junker* 8 mm., *Panlen* K. 7 mm., *Athene* 6 mm., *Uj hagyma* 6 mm., *Nagy Károly* 4 mm., *Morrphy* 3 mm., *Deutscher Reichs Kanzler* 4 mm., *Hambal* 3 mm., *Hebe* 1 mm., *Kleopatra* 1 mm. összesen tehát 56 mm.-t. Ezen feleségek közül a legnagyobb részt abbólakhat inozom közelbőlről s így csupán ezeknek leírását közölhetem, míg a többiekre csak a termelési eredményt fogom közölni.

Panlen két örös: Gumója lilaszínű, nagy a szemek között melyek, husa fehér, szára széles és közep magasra nő, a szár színe barnás, virága két fehér végekkel. Bőtermő, de alacsony minőségű burgonyát terem, minélfogva leginkább gyári czélokra termelhető. *Athene:* Gumója fehér, tojásdad alakú, husa színtén fehér, főve száraz, laza és nagyon jó ízű. Szára magasra nő, világos zöld színű és buja. Jól ellenáll a burgonya betegségeknek, virága világos kék. Nagyon jól eltartható és külön asztali burgonya, keményítő tartalma nagy, minélfogva szeszgyári czélokra igen alkalmas. Későn ér, nedves években jól szokott beválni?

Uj hagyma. Gumója laposan gömbölyű, kevés szemű sötét rózsaszínű, közep nagy, husa fehér és jó ízű. Szára magas, sötét zöld, virága ibolyaszínű. Mint étekezési és szeszgyári burgonyát dicserik, valamint taróssággal is hozamát, de nálunk még eléggé kipróbálna nemes.

Hebe. Nagy erős szárral bír, mely szepzeten már rendszerint elszárad. Hozsú termi sekélyen jól csiraszemekkel és fehér hussal bíró gumói vannak. Főve is igen szép, fehér és kitűnő ízű, miert is első rangú étekezési, illetve piaci burgonya oly vidékre, hol fehér husu, piros gumókat kedvelnek.

Hambal közepnyű szárral, virága piros fehér, a gumók gömbölyűek, közepmeyerű, sötétvörös csiraszemekkel. A gumó husa nyersen sárgásfehér, főve sárga és kitűnő ízű. A levelezt és gumókra nézve egyike a legelőzségesebb és legtaróssabb burgonyának, finom, jól tartható étekezési burgonya, mely szesz és kenyéngyártási czélokra is kiválóan alkalmas. Elnye, hogy tavaszán nem csiraszem, gyorsan és őszszel mégis korán ér; a gumók mindamellel elég nagyok.

Deutscher Reichs Kanzler. Gumója közepnagy, kerekded, héja sötétvörös, durva, érdes, szemei gyérek és mélyen fekszenek; lombozatos virágok, virágzata lilaszínű. Egyike a legújabb, azonban kitűnően bevált vállalkásnak és főleg csak keményítőtarvalom miatt ajánlatos. Tenésztője Richter, ki azt a Seed és Daber kereszteszéből nyerte.

Kleopatra. 1886-ban állították elő a Richter-féle korai hagyma burgonyából, mely a tojás burgonyával lett keresztetve. A szár, mely megtehető nagyságot ér el, korán kiföldik. A virág pirosba játszó violaszín. A gumók nem nagyos vesealakúak, a szemek széles, a héj halvány piros, husa fehér, nagy, lisztes és izletes.

A „*Nero*”-feleségből 13 gazdaságban per 1—1 müt osztották ki, 10 helyről kaptam

jelentést, ezekből látom, hogy leginkább a 2 év előtti tárgyától homokos agyagba lett ültetve, mintegy 32—60 cm. sőtárvolságban eke után vagy linaórtalor, felszerésben tavaszi, felszerésben ősz vetés után. Az őszli után termelt általában 44 mm.-t, a tavaszi után termelt 43 mm. burgonya. A vetés ideje apríl 15, és május 19-ike között ingadozott. A megmivéltés két kapulásban történt, az első június 15-ike között, a második június 23-ike között az utóbbi időtőgetés számba megy és ültetője ekevel szokott végezteni. A kizsédés ideje szeptember 18., október 30-ika közt váltakozott. Átlag termelt 435 mm. burgonya, legkisebb termés volt 2.6 mm. és legnagyobb 6.5 mm. burgonya.

President v. Junker. 8 gazdaságban osztottam ki. Beérkezeti 8 jelentés, ezen jelentések szerint leginkább homokos talajba, 3 esetben őszli, 5 esetben tavaszi elővetemény után tulnyomólag 2 éves trágyába 45—80 cm. sőtárvolság mellett apríl 20., és május 18-ika közt időben lett ültetve. Az őszli előveteményű burgonya termelt átlag, 586 mm.-t, a tavaszi előveteményű pedig 984 mm.-t, a mi majdnem 4 mm. különbséget tesz. A megmivéltés olyan volt, mint az előző kizsédésé. A kizsédés június 15-ike és október 30-ika közt eszközöltetett. Átlag termelt 785 mm. burgonya, legkisebb termés volt 46 mm. (előveteményű roz) és legnagyobb 18 mm. burgonya (előveteményű takarmányrépa).

Paulsen k. örös 7 gazdaságba osztottam ki, beérkezeti 5 jelentés. Ezen jelentések szerint leginkább homokos agyagba felszerésben őszli, felszerésben tavaszi volt az elővetemény; egy esetben jelezre nincs. Tulnyomólag 2 éves trágyába 32—60 cm. sőtárvolságban apríl 15, május 16. közt lett ültetve. Az őszli előveteményű burgonya termelt átlag 99 mm.-t, míg a tavaszi előveteményű burgonya 56 mm.-t, tehát a különbség itt az őszli előveteményű javára 4 mm. burgonyát tesz ki. A megmivéltés hasonló volt a Nero-hoz. A kizsédés szept. 23 és okt. 15-ike közt történt. Átlag termelt 708 mm. burgonya, legkisebb termés volt 40 (tavaszi elővel) mm. legnagyobb 122 mm. burgonya (őszli előveteményű).

Athéllő 6 gazdaságban per 1—1 müt adtam. Beérkezeti mind a 6 jelentés; ezek szerint leginkább homokos agyagba 5 esetben tavaszi, 1 esetben őszli előveteményű után tulnyomólag 2 éves trágyába 45—60 cm. sőtárvolság mellett apríl 21-én május 18-ika közt időben lett ültetve. Az őszli előveteményű burgonya termelt 5 mm.-t, a tavaszi előveteményű 73 mm.-t, ennél fogva a különbség 23 mm.-t tesz ki. A megmivéltés a szokások két kapulásban állott. A kizsédés szept. 23. és október 10-ika közt történt. Átlag termelt 692 mm. burgonya, a legkisebb termés három esetben per 5 mm., a legnagyobb pedig 11 mm. volt (őszli előveteményű).

Uj hagymából 6 gazdaságba adtam 1—1 müt. vetőmagot. Beérkezeti 5 jelentés, ezen jelentések szerint a kísérleti burgonya leginkább homokos agyagföldbe, az 5 eset közül 3 esetben tavaszi, 2 esetben őszli előveteményű után, egynek kivételével 2 éves trágyába 45—80 cm. sőtárvolság mellett apríl 20. május 15 köztli időszakban lett ültetve. A tavaszi előveteményű burgonya termelt átlag 838 mm.-t az őszli előveteményű burgonya pedig 817 mm.-t. A különbség tehát itt nem nagy. A burgonya itt is a szokások megmivéltést nyerte. A kizsédés szept. 30. és okt. 19-ike közt eszközöltetett. Átlag termelt 877 mm. burgonya. A legkisebb termés 738 mm. őszli előveteményű, a legnagyobb 10 mm. volt (tavaszi előveteményű).

Nagy Károly-feleségből 4 méterátszámú 4 gazdaságba adtam ki; valamennyi jelentés beérkezett, melyek szerint valamennyi homokos agyagba lett ültetve, 3 esetben őszli, 1 esetben tavaszi előveteményű után, két esetben 1 éves és két esetben 2 éves trágyába 45—60 cm. sőtárvolságban apríl 15 és május 19-ike közt időben. Az őszli előveteményű burgonyából termelt átlag 736 mm.-t, a

tavaszi előveteményből 1 esetben 12 mm. burgonya, a mi 4-6 mm. különbség. A megszívélés 2 esetben 2-szeri, 2 esetben 3-szori kapálás volt. A kiszédés sept. 30. és október 20-ika közt történt. Átlag termelt 852 mm. belőle, a legkisebb termés volt 5 mm. (ősi elővet.), a legnagyobb 12 mm. burgonya (tavaszi elővetemény).

Morrhólyból kiosztottam 2 gazdasághun 1—1 mm. Bécekezett 1 jelentős, mely szorint 1 burgonya május hóban 60 cm. sortávolságra 1 éves trágyába tak. répa után hom. agyagu földbe lett elvetve, kapott 2 kapadást. Kiszédett október 6-án s a termés 4 mm. burgonya volt.

Deutscher Reichs-Kanaler-féleségből 3 mm-t osztottam ki, 3 gazdasághun per 1—1 mm. mázsával. Bécekezett 3 jelentős, mely szorint mind a három esetben agyagos földbe lett a burgonya beültetve, 2 ősi és 1 tavaszi után ápril hó 15. május 19-ke közi időben kivétel nélkül 1 éves trágyába 35—58 cm. sortávolság mellett. Az ősi elővetemény után termelt 525 mm., a tavaszi után 50 mm. burgonya, a differenciát tehát $\frac{1}{4}$ mm-t tesz ki. A megszívélés 2 kapálással állott, kiszédett a burgonya okt. 6. és okt. 30. közötti időben, átlag termelt 517 mm. burgonya, a legkisebb termés volt 5 mm. (két esetben) és a legnagyobb 55 mm. burgonya (ősi elővetemény).

Hamból—ből kiosztottam 3 mm-t 3 gazdaságra per 1—1 mm. mázsával. Bécekezett 2 jelentős, ezek szerint a burgonya mindkét esetben homokos agyagra lett ültetve és pedig egy esetben a talaj 1896-ban, 1 esetben pedig 1891-ben lett trágyázva, a sortávolság 40—60 cm. volt. Az ültetés május 8—16-án történt, melyeket minden esetben az elővetemény tavaszi volt. Átlag termelt 425 mm. burgonya. A kiszédés szept. 28. és okt. 20-a eszközölték. A legkisebb termés 35 mm., a legnagyobb termés 50 mm. volt.

Hebe és Kleopátrából 1—1 méter-mátszát osztottam ki, de ezek terméseredményéről a kimutatást nem kunam meg.

Ha végeztünkint meg rövidesen elmondott kísérletkét, kiserletet, azt látjuk, hogy a kísérlethez, annéfgya magától értődűk a burgonya termeléséhez is általában Sáros vármegyében a homokos agyag földet keresik. A vidékek éghajlatához mérten április 15 és május 19-ke közi időben vetik, leginkább 1—2 éves trágyás földbe s miként az alábbi kimutatásból látni, leginkább tavaszi elővetemény után a burgonyát.

elővetemény

Termés mm.-ban

talaj	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi
talaj	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi	ősi
Nevő hom. agyag	44	43	2	32	—	26	65	436	6
F. Jankó	9	98	2	45	—	48	120	785	1
Paulsen k.	9	96	56	2	32	—	40	120	708
Althene	9	50	73	2	45	—	50	110	692
Ujhagyoma	8	81	88	2	45	—	73	103	867
N. Károly	9	72	120	2	45	—	50	120	852
Morrhóly	9	—	40	1	60	—	—	40	400
Hamból	9	—	425	—	40	—	35	50	425

Ezen kimutatásból kitűnik az is, hogy a sortávolság 32-lől egész 80. cm ingadozik, ami bizony nem éppen megfelelő dolog, de magyarázatát abban leli, hogy ki-ki a saját tapasztalatait tartja legjobbnak s a próbától is örözik, habár látja, hogy a ritkábban, nagyobb sor-és növénytavolság mellett ültetett burgonya jobban megterem.

Látjuk végre azt, hogy az egyes burgonyafélék termései igen nagy szélességek közt, ingadoznak, mint pl. a *President Jankernél* egy helyen 46, a másik helyen 18 mm. burgonya termelt, a mi ismét a talaj előtérő minőségének tulajdonítható. Legkisebb ingado-

zást mutat az *Uj hagyma*, a hol a legkisebb termés 7-98, a legnagyobb 10 mm. volt. A Morrhy, Hannibal és Nerótló eltekintve azonban mondhatjuk, hogy ez idei burgonyatermelési kísérletek nagyrészen jól sikerültek, annál is inkább, mert a kísérleti burgonya valamennyi félesége a burgonyabetegségekkel szemben nagy ellenállást mutatott.

Kiváncosok, hogy jövőben is, különösen burgonyatermelési kísérletek eszközözésének vármegyénkben.

Hreböly Emil.

ÁLLATEGYSÉGÜGY.

Hovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Az üszkögmák szerepe az állati betegségeknél.

Az üszkögmák az eddigi megfigyelések alapján mind olyan szerepelnek, melyek az állati szervezetekbe nagyobb mennyiségben jutva annak megbetegedését vonják maguk után. Az azzal kapcsolatos etetési kísérletek azonban annak ellenkezésképpen látszanak igazolni.

A gabonaiszűk (*Tilletia caries*) Pusht végzett először etetési kísérletek, melyek azt derítették ki, hogy 10, szarvasmarha, kecske és sertés nagymennyiségű gabonaiszűk vehetnek fel hosszú időn át anélkül, hogy megbetegednének. Hasas kecske és juh nagymennyiségű gabonaiszűk elfogyasztása után nem vették el.

Ujabb időben Albrecht tanár végzett nagyobb szabású etetési kísérleteket *gabona* és *tenporisizűk* (*Tilletia caries*, *Ustilago Maidis*), melyeknek eredményét a „Deutsche Zeitschrift für Thiermedizin u. vergl. Pathologie” 19. pótfüzetében közölte.

Albrecht az üszkös buzaszemeket szétzuza és korpalva meg kevés szénaszecskával keverve adta az állatoknak. A kísérlet első napján minden állat 50 gm üszkös buzát kapott, mely adagot a következő napon 50 grammal emelte, úgy hogy az 5. napon az üszkös buza adagja $\frac{1}{4}$ kg-mot tett ki, az 5. naptól kezdve 10 napánál naponként $\frac{1}{2}$ kg. üszkös buzát fogyasztottak el a kísérleti állatok.

A nyilvánvalóan esetleg visszamaradt, üszkös szemeket összeszedte és vízzel öszezkeverte az állatokba öntötte. A 15 napon keresztül eszközölt etetés után az állatok nem betegedtek meg; egyik-másik kísérleti állat az üszkös takarmányt egy-két este alkalmával nem fogyasztotta el ugyan, de az emésztő szervek megbetegedése kimutatható nem volt, más takarmányt az állatok mohon fogyasztottak el.

Ugyazint teljesen egészségesek maradtak a kísérleti állatok (1 ju, 2 kecske), miután mindvégig 14 napon keresztül az üszkös szemek szétzuzásával nyert masszát 300 grammot fogyasztott el vízzel öszezkeverte. 3 hasas kecske 10—14 napon keresztül egyenként 300—550—650 gm. üszkös masszát fogyasztott el, a nélkül hogy megbetegedtek vagy elvették volna.

Az *etetés* *üszkös Hasalakkal* végzett először a tengeri kísérletek, meg pedig két házas kutyával. Az etetés után szülő fájdalma és két óra múlva elvetélt következett be.

Albrecht a tengeri üszköt szintén korpalva és kevés szénaszecskával keverve kezdte adagolni, de miután az állatok így nem szívesen ették, az üszkös anyagot vizes keverék alakjában beöntötte a hasukba. Így 3 hasas kecske 14 nap alatt egyenként 200 gm. egy más hasas kecske ugyanolyan idő alatt 250 gm. tengeri üszköt fogyasztott el. 1 hasas kutyaának egyszerre 5 gm. üszkös anyagot adott be. Az említett állatok egyikénél sem jelentkezett megbetegedés vagy szülő fájdalma.

Marek József.

GAZDASÁGI IPAR.

Hovatvezető: Zalka Zsigmond.

Szeszvesztés az új erjedésnél.

Az azonos kérdés elődöntésére, vajjon a rohamos erjedésnél, ha az nyitott edényben meg vége, áll-e a szeszesvesztés, Rivier már több éven át megfigyeléseket eszközölt s vizsgálatának eredményéről a „Journal de l'Agriculture” című szemléltet. Rev. vizsgálatát oly érdekes tapasztalatokra vezették, hogy észleltesen látom azok az alábbiakban röviden megismertetni.

Francoisazok legnagyobb részében a vörösbarn készítésénél azon eljárás divik, hogy a cseréft nyitott, nyitott kádakban erjesztik, a mely kádak még a rohamos erjedés idején is teljesen nyitva állnak. Csak kevés vidéken lesz a szülő leghőyözva s a kocsnypótló elkülönítet cseréft zárt edényekben készírvete.

Már pedig a zárt, hármasfennelk ellátott edényekben orjesztés számos előnyhöz bir a nyitott kádakban való erjesztés fölött s ez különösen a gyengébb boroknál mutat fel szembe-tűnő előnyöket.

A zárt kádakban való erjesztésnél mindig is elcsök a felszínre emelkedő tőkölöknek folytonos alulcsúszlése. E mellett pedig, elthonb az erjedő massz felcsúszna a tőkölty kalapot nem képez, ki van zárva annak megcseztése, ami pedig — miután a levegő a tőkölty szabadon átjárhatja s a tőkölty hőmérséklete is az eczevalv képződésre kedvező, igen gyorsan megemelkednek. E mellett a zárt edényekben erjesztésnél meg van az az igen rendkívül előnye, hogy a lefőtés akár hónapok mulatva történhetik, a mint az a szükség mulatva hozza. Így több ízben megtörtént, hogy zárt kádakban tartott cseréftől csak a következő év április havában lett az ubor lefejtve, a nélkül, hogy azon legesekelyhöz kecsény vagy tőkölty elcsök meg tört volna.

A zárt erjedésnél sokkal többet szűrt bor nyeretett, mint ugyanazon anyagból nyitott erjedés mellett. Ezen körülmény különösen figyelemre méltó az új években, a midőn a szülő kevés festőanyag tartalmaz.

Vannak szőlőbirtokok, a kik a zárt erjedés előnyét legelőbbiben abban látják, hogy a rohamos erjedésnél, minthogy az erjedés zárt edényben meg vége, a képződő szénával kevesebb szesz párolg el, mint ha az erjedés nyitott edényben folyik le. Ezen kérdés beizolálására Rivier a következő kísérletet hajtotta végre:

Egy 35 hektoliteres kádval megöltöltöl lezemelt s megszorgott szőlőcézefélre. A midőn már a kád a kívánom szintre szorított, a kádha be lett téve az ályukatott második félsze olyképpen, hogy az körülbelül 15 cm-re a must felszínre állt fölött. Ezen fenék hivatva volt a tőköltynek a felszínre való felemelkedését meggátolni. Erre a kádra néz tetétt a felső fedő, s hogy teljesen légmentesen zárjon, gipszszelát beletette. Ezután a kádra erjesztő akna tetétt, a mely orjesztésának szeszkészé- nél fogva az erjedésnél képződő szénának a kutyogóba töltött vizet kellett elszállnia.

A rohamos erjedés lefojása teljesen normális volt. A foréjedés befejeztével a kutyogóban volt mintegy 2 liternyi víz megvizsgálgatva, abban összesen 2 cm³ szesz találtott. Ugyanezen eredményre jutott Rivier több évi kísérleteinél is.

Ezen vizsgálat eredményéből tehát az tűnik ki, hogy a must erjedésénél zárt edényben igen csekély mennyiségű szesz megveszendőbe; de nem sokkal több enél az a szeszesvesztés sem, a mely nyitott edényekben erjesztésnél előáll, valamint bizonyított ezen eredmény arra is, hogy a bor a lefejtés alkalmával igen kevés szesz száll el.

Maurer János.

SZÖLŐSZET. KERTÉSZET.

Roivatvezető: Angyal Dezső.

Ojtványvédő köpeny nyulak ellen.

A gyümölcsfák egyik legnagyobb ellenszögének — legáltalánosan ismert — méltán a nyulat nevezhetjük, mely kivált oly vidéken, hol jobban elszaporodik, óriási károkat okoz a gyümölcsösökben, hol leginkább a fiatal csemetéket és ojtványokat teszi tönkre azáltal, hogy gyenge héjúkat lerágja, néha ha a hó magasabb egész deréig, vagy azon felül is.

A nyulak elleni védekezési módok különbözők az az idők hol több, hol kevesebb eredménytel alkalmatnak. Hisszhalatban van ugyan a fának szármával, tiszkeléssel, náddal stb. való bekötése, a törzsnek bekénesése különféle anyagokkal stb. Éme védekezési módok nem mindegyike felel meg azonban teljesen a kívánalmaknak, pl. a szalmabekötésnél az egereknek készült teli fészék, melyek szintén megrágják az ojtványokat, a húsok, mely ugyan jó óvszer volna, nem található elegendő mennyiségben mindenütt, a törzs bekénesése pedig sokszor ártalmára van a fának, mert ezáltal a szabad levegőtől elzárjuk.

Az ezredéves kiállítás kertészeti kiállításán dr. *Kereky György* Elek, budapesti tanár állított ki egy általa konstruált ojtványvédőt, mely egyszerű és gyakorlati voltánál fogva a szakemberek által is teljes elismerésben részesült.

Ezen fatörzsű, vagy ojtvány-köpeny, mint az 26. és 27. ábrán látható, egy egész egyszerű, nádból készült takaró, mely a rajta alkalmazott kötélekkel segítségével a törzs körül erősítetik meg és pedig szorosan úgy, hogy a törzsöz hosszisimuljon, melygy a szél hatjogtása miatt a fa kérgész se kopódjék el.

Egyik legnagyobb előnye ezen köpenynek olcsósága, mert a legrosszabb esetben is, 4–6 krazcijmál több nem kerül darabja; továbbá, hogy a nyulakból (kemény nádból) készíthető és kellő gondozás mellett, több éven át is használható.

A kertészeti egyesület igazgató-vezetőmánya is foglalkozott az új ötványvédővel és azt a követelményeknek és a célzát teljesen megfelelőnek találta; sőt nagyon üdvösködött vele, ha a földmívelési kormány a találmányt a felalától megszerezendé és az egész országban a községi jegyzőknek, tanítóknak egy-egy példányt megküldendé azon célból, hogy a gazdák eljuttathatnak annak készési módját, hogy így mindamamabb az egész országban elterjedhessen, ami által egyszerűsödnek nemcsak gyümölcs-terméseinél segítené el, de másrészt nádtérmetésinél becse is növekednék. Ezen ojtványvédő köpenyek az OMGE. kertészeti és gyümölcs-termelési szakosztályának e hó 26-án tartandó ülésén is bemutatásra kerülnek.

IRODALOM.

Magyar agrárpolitika. (Megjegyzések Tisza István „Magyar agrárpolitika” című riportjára. Irta Baross Károly. Külföldi nyomtatás. „Hazánk” 1897-ik évi február hó 14-iki számából.) Ára 50 kr.

Tisza István fenti cím azáltal megjelent riportjára a mult heteleken valóságos mámorlázba ejtette a hazai merkantilis saját, amely egyértelműleg a legnagyobb dícsérettel, amely most el a népekéért. Azonban ki figyelmeztelint a riport megjelölése után a merkantilis lapokban napvilágot látott cikkeiket, valóban elgondolkodhatott azon, hogy e cikknek ténorjára mennyire megegyező s azok magva mennyire egy tollból származásos vall, a mi méltán arra a feltévesésre jogosíthatta az olvasót, hogy e dícsőtő cikknek ama bizonyos

sajtóiróda műhelyéből kerülhettek ki s csak a szöveg készült hozzá külön-külön az illető lakos szerkesztőségében. Am azért ez nem változtat azon a tényen, hogy Tisza riportja nagy felháradást keltett szűles az országban, sőt a külföldön is tudomást szereztek róla, ahol azonban csakhamar napirendre is tértek felette. A német Bund der Landwirthe igen rövidesen végeztet a riportralt, kimondván, hogy Tisza oly „Schlagwortokkal” dolgozik, melyeket ma már értelmes emberek nem használnak komoly érvek gyandak s hogy ezen régen megfogalható tévedéseket, melyeket Tisza mint igazságokat tol előtérbe, nem érdemes vita tárgyává tenni.

26. ábra. Nádból készült ojtványvédő köpeny.

Hát ez bizony elég kurta elbánás, melyet azonban mi nem követünk, mert ideháza más a helyzet, Tisza István felszólította az agráriusokat a kritikára, azért mi nem térhetünk ily rövidesen napirendre a riport felett, de nem tehetjük ezt azért sem, mert Tisza riportában az agrárius törekvéseket minden vonalon diszkreditálni igyekszik s ügyesen csoportosított adataiból önkényesen levont következtetéseit a gazdákönzéség tévedésebe ejtését célozza.

27. ábra. Nádból készült ojtványvédővel felszerelt fátörzs.

Szükséges tehát, hogy e riportra a magyar agráriusok megadják a feleletet s halomra döntsek azokat a konzekvenciákat, melyeket a riport egyedülárvízítőinek állít elének.

Lapunkban már megjelent egy rövidebb cikk, s egy terjedelmesebb válassz Tisza István riportjára. Legutóbb pedig a Hazánkban foglalkozott vele behatóan Baross Károly, kinek munkálata most külön füzetben jelent meg a könyvtárczán.

Széles látókörre való szakavataltsággal s az egy legyapóbb részleteinek alapos ismeretével kell sikra Baross, Tisza munkálata ellen s azzal a közvetlenséggel kezelj tárgyát, a mely

az általa mondottak igazságáról minden el nem fogult olvasókat kénytelen meggyőzni.

Legelőbb azon kezd, hogy szembe állítja egymással Tisza Istvánk két nélylatkozását, melyekből kitűnik az az inkompatibilitás, melyet Tisza e kérdésben tanúsít; míg ugyan a III. országkongresszus az idegen nyertemének behatolás bevédenéményét is megengedhetők tartotta Tisza István, addig szóban forgó riportában már védvamos agráriusnak valja magát s kifejti, hogy az európai gazdán állami eszközökkel segíteni, egyáltalán módosak a védvamos agráriusok bevezetését várnak rá tér a riport állításának cáfolatára. Így nevezetesen Tisza azt állítja, hogy a tulajdonképpeni gazdasági válság csak 1894 óta datalódik, mert addig a magyar gazda az árdepresszió hatását diadalmasan állotta ki. Ezzel szemben Baross kimutatja, hogy 1894-ben a gazdák helyzete már annyira válságos volt, hogy a gazda adósságkamatja és adója felhalhaladta a föld összes hozadékát, mert ebben az évben az adósságkamat és adó 170–180 millió forintot tett ki a 1344 millió forintot kitevő kataszteri tiszta jövedelemmel szemben.

A túltermelés kérdésében, melyet a nemzetközi gazdákongresszus nem létezőnek mondott ki, Tisza is arra az álláspontra helyezkedik, hogy túltermelés a szónak etimológusában értelmében nincs, s ezért komoly ember soha nem is állíthatja; viszont azonban egy különös definícióval mégis oda konkludál, hogy túltermelés bizonyos körülmények között van, nevezetesen akkor, a mikor az egész termés csak a termelőt romlással fenyegető nyomott áronkal találhat fogasztóra. Hály erre a tagadhatatlannal egyes fedőszóira, mely érdekes, hogy teljesen ismerőtől könnyen tévedésbe ejthető, Baross egyszerűen ráolvasza, hogy Tisza az okot összetéveszté okoztatja; mert annak az állapottak, a mikor az egész termés csak nyomott áronkal találhat fogasztóra, lehet ugyan oka a túltermelés, de lehet más egyéb oka is. Ha ennek az állapottak a túltermelés, akkor ezen szemlélet eszközökkel segítenek nem lehet, ellenben ha ez az állapot csak okozat, melynek oka nem a túltermelés, hanem más, akkor e bajon segíteni nemcsak védvamosok, de egyébként is lehet.

Hát én azt hiszem, hogy ez oly világos és tiszta distinkció, a melyet csak az nem ért meg, a ki nem akarja.

Tiszaának azon állításával szemben, hogy Nyugat-Európába 40–50 millió métermátszával több gabona érkezik, mint a mennyi a terméskészületele s hogy ezt az óriási quantumot csak devalvált áronkal fogasztatja el, Baross kimutatja, hogy a rohamos buzdajogasztásnak nem az az oka, mintha a buza ára képes volna a fejenkénti fogasztás nagyságát betöltsönni, hanem előlökzik ezt a jobb köztelme viszonyok, a mezőgazdasági munkaságról az ipari munkára való áttérés, a kis malmok számának apadás s az, hogy a buza ma a nagyipari feldolgozás anyagát képezi, a mi magában véve is előidézöje a fogasztás emelkedésének. A buza ára a lisztel s a liszt ára a kenyérről összehasonlítva nem esteik és nem emelkedtek arányosan, mert ha igen, akkor a buza árának emelkedésével a kenyér megdrágításra esőkénne kellene. Ez esetben pedig igazuk volna azoknak, akik a gazdáknek a méltányos gabonárra való törekvéséit egyenlően mondják a kenyér megdrágításra irányuló törekvéséiket; ebből folyog Baross azt válszóllja, hogy Tisza István büntet elétek el, akkor, a mikor a gabonának emelése oktatja a védvamos behatolásnak a kenyér megdrágításra megdrágításra hanem há Tisza okoskodásai nem helyesek, mert a buza árat nem ezek a körülmények csökkentették, hanem igenis a mesterségesen előidézett ártoridulás, a papiros buzával létesített mesterséges túltermelés.

A buzár esésének egyik okát Baross nagyon helyesen a vengzadalkodás általános elterjedésére vezeti vissza, mely a készpénz-

való s mivel ennek az ára is alacsony s előtérrelés gyakran nehézségekbe ütközik, az országos növények közül a repce és magunk vetett len termelése mutatkozik ajánlatosnak. Ha pedig gazdag az illóolaj, nevezetesen annak áradásoknak átvett része, akkor ott a repcén kívül a kender is jól sikerrel lehetne termelni, főltve, hogy a nyers kenderőrök közülben értékesíthető. Ha csupán piaci növényeket forgál termelni, ez a cél a következő ötök forognál előtér:

1. *Repce, naplen, mák, esetleg kender* trágyázva. Az egyes növények területe a helyi viszonyok szerint átlapítandó meg.

2. *Buza, 3. Tengeri, 4. Buza, 5. Zab.* Ha pedig a lóher is fölvetetnek a fogóba, mely esetben annak 2-ik használatára esetleg magyerezés fordítható, akkor a következők vagy nyolcas forgót lehetne alkalmazni:

Heles forgó: 1. Olajnövény trágyázva mint fent. 2. Buza. 3. Lóher. 4. Buza. 5. Tengeri trágyázva. 6. Buza. 7. Zab.

Nyolcas forgó: 1—6-ig, mint a heles forgónál. 7. Tengeri (késé). 8. Zab.

Ezen két forgónál a lóher két évre is kiterjedhet, mely esetben a nagy nyolcas 2-ik évre ennek a s után következő buza fedtáru kerülne. A főslly tehát nézetem szerint a buza s esetleg a tengeri termelésre tekintendő. A trágyázást illetőleg megjegyzem, hogy ez csak azon földekre vonatkozik, melyek a trágyázást már most igénylik, vagy azt rövid időben igényelni fogják.

Részletesebb tervtervet pedig csak a helyi viszonyok kellő tekintete vételével lehet megállapítani. *Henech Árpád.*

Koczkák cseeshimbóinak elhalása. (Fólet a 94. sz. kérdésre.) A koczkák cseeshimbóinak a legnagyobb valószínűséggel fagyás következtében hullanak le. Ha a koczkák közvetlenül a szoptatás után kora reggel a nagyon hideg levegőre kimennek az utóból következő buza fedtáru kerülne. A főslly tehát nézetem szerint a buza s esetleg a tengeri termelésre tekintendő. A trágyázást illetőleg megjegyzem, hogy ez csak azon földekre vonatkozik, melyek a trágyázást már most igénylik, vagy azt rövid időben igényelni fogják.

Részletesebb tervtervet pedig csak a helyi viszonyok kellő tekintete vételével lehet megállapítani. *Henech Árpád.*

Hímjelőjárny juhnyájába. (Fólet a 95. sz. kérdésre.) A birkanyájban fellépett himjelőjárny haldoklásának kell lenni a tenyésztés község előjáróságának, ha nem akarja megakadályozni az állatgondozás törvényének eltiloklás esetére nézve előír. A továbbiakra vonatkozólag a hatóság állatorvosának feladata a hatóságnak javaslatait tenni s az utóbbi esetleg el fogja rendelni a nyáj beajását, mint olyan eljárás, mely a járvány előlbehaltatásának megakadályozását szolgálja, az állatgondozás törvényének eltiloklás esetére nézve előír. A továbbiakra vonatkozólag a hatóság állatorvosának feladata a hatóságnak javaslatait tenni s az utóbbi esetleg el fogja rendelni a nyáj beajását, mint olyan eljárás, mely a járvány előlbehaltatásának megakadályozását szolgálja, az állatgondozás törvényének eltiloklás esetére nézve előír. A továbbiakra vonatkozólag a hatóság állatorvosának feladata a hatóságnak javaslatait tenni s az utóbbi esetleg el fogja rendelni a nyáj beajását, mint olyan eljárás, mely a járvány előlbehaltatásának megakadályozását szolgálja, az állatgondozás törvényének eltiloklás esetére nézve előír.

Fólet a 96. sz. kérdésre. Szerintem a tónak mélyisége oly tetemes, hogy a természetes haltáplálékkepződés szempontjából csak nagyon savanyú minőségűnek tekinthető. Ennélfogva hasznosítására nézve a viznek főfoka lesz iránytadó. Ha ez 16—17°-nál nem me-

gabb, a mellett értéktelen halfajok vannak benne, akkor a szárvány-pisztrángot (Salmo trutta) ajánlhatnánk beépítésre. Ha azonban a tó vizének hőmérséklete nem magasabbra is emelkedik a nyáron át tartóan ilyen marad, akkor pontyhalászlással lehetne kísérletet tenni. Tenyészanyag mindkét halfajból kérdéstevő laklakhelye legközelebb Bucsun: Timár László haltenyésztésében kapható.

Szavarsmarhák farkosörvénye. (Fólet a 97. sz. kérdésre.) A betegséget az u. n. farkosörvény ragadja el, mely egy közvetlenül átvitt betegség, mint tisztogató eszközök, szivacsok stb. közvetítésével ragad át állatról-állatra. Valószínűleg növényi gombák okozzák, köztve pedig tisztáltság, a mennyiben a szőrök közé lerakódik szenny alkalmas talajt képez a gombák telepedésére, nagyon előmozdítja a fellépését. De a farkosörvény nagyon gyakori módon nem ritkán az állatokat is megfertőzi, hasonló befolyással van, a mennyiben a víz, főleg a szappanos víz, fellépti a bőr felhámját és ebben azután a gombák elszaporodhatnak, nedves páratel levegőjű istállókban a betegséget nagyon megfeszkelheti magát.

A betegség további terjedésének megakadályozására azt kell tenni, hogy a közvetlenül az egészségeseké, a közbőn aris is ügyvel, hogy az ápolók tisztogatók közbőn kezelik és tisztító eszközökkel át ne vigyék a ragályt, a beteg farkosjószágok az egészségre. A bojtokat igen tisztán. De lehetőleg szárazon is kell tartani. A könnyebb esetekben ezenkívül cselőzseri a bőrt naponta horszeszes keóllinnal (1. r. keóllinnal) megmossák, 2. r. horszeszes keóllinnal. Súlyosabb esetekben erősebbé beavatkozás, edzés válik szükségessé, ez iránt azonban már állatorvos tanácsát kell kikérni. —

Hibás repczemag feleletése. (Fólet a 98. számú kérdésre.) Előre bocsátom, hogy a mők repczé vagy olajpogácsa erősen sajló, gyakran kóremény állapotba kerül ki a gyártás során, a repczé, hogy táplálékanyagul valószínűen zsirtartalma kicsiny s hogy sok gyér bizonyos zsirtartalomért tényleg szavatol. Az az erős sajlós és száritás rendszerint nem is hátrány különben se, hanem előny, mivel az így pogácsa romlás nélkül hosszabbán áll el, mint a lágyabb.

Az a fel kell említenem, hogy az olajpogácsákban a vadrepczé vagy egyéb idegen magmaradéktartalom hamisítás és törvényesen üldözhető, pusztán ez okok nem indokálják tehát a hibás repczemagvaknak feleletését, sőt annak feltakarományozása egyébképpen se nagyon indokolt. Ezek a magvak ugyanis — még ha különben teljesen hibátlanok is — bizonyos mustajartalmuknál fogva — különben ténylegnek csak kelő megfontolás után s nérszerint csak minimális adagokban nyújthatók, még nagyobb megfontolás után pedig akkor, ha — mint jelen esetben — a repczemag romlott, már akár csak penészes, avagy már avas vagy korhadt is. Sokszor el volt mondható, hogy a repczé, hogy valamelyik kértvebb minőségű betegségek és tehétek feloldására, mint a hibás, romlott, vagy annyira nyújtható, tehát a ki csak tehát, tartozdik.

Ajánlatosnak e szerint nem mondható a szóba hozott elességnek nyújtása, de oly előkészítés után, a milyent kérdéstevő czelőz, kis adagban valószínűleg nem okoz bajt, különben is a hibás, romlott, vagy annyira kértvebb minőségű betegségek és tehétek feloldására, mint a hibás, romlott, vagy annyira nyújtható, tehát a ki csak tehát, tartozdik.

Igen kérdéses egyébiránt, hogy romlás folytán mennyit veszített az repczé táplálékértékéből. Veszített annyit is, hogy a főzés költségei is szintén, hasznát nem etető, hacsak feltűnő potómáron nem sikerül beszerzés. Mindezt kérdéstevő az adott tényezőkhöz kiszámíthatja, mi — így látatlanban nem lehetünk abban a helyzetben s azért is hangsúlyoztuk a kellő megfontolást minden irányban. M. K.

Nem gyógyuló seb. (Fólet a 99. számú kérdésre.) Hogy a 2 éves csikó zombóján egy év óta és a 4 éves csikó lapoczkáján 8 hónap óta jelenlévő seb nem gyógyult, annak többféle oka lehet. Leginkább először az, hogy a seb alapjában szövetelhálással járó genyves gyulladás van jelen és lehetettség, hogy mindkét seb a csontig talán, mely szintén beteg és a genyves indon indul ki. Lehetettség azonban az is, hogy a sebben lévő elhalt csontdarab, valamely idegen tárgy vagy a seb öblös volta képezi a hosszantartó genyves okot.

Az állatorvos feladata a seb nem gyógyulásokat kiküzdni, ki a seb tágtátsa mellett a beteg csont kikaparásával, az elhalt csont vagy idegen tárgy elvitálásával, az esetleg jelenlévő tsat felhasztásával fogja a sebet gyógyítani.

A sebek lassu gyógyulásának oka különben talán a túlságos szorgalmas és éppen nem antiszeptikus moogatság vagy mechanikai izgatás is lehet.

Hüvelyhurut. Cseeshimbók elzáródása. (Fólet a 100. sz. kérdésre.) 1. A közölt leírás szerint a tehének hüvelyhuruthban szenvednek, mely esetleg annak következménye, hogy a pérs gátjának nem megfelelő felárta, hogy hólyagos fejlődött, mint amió száraz és körömfájás esetén a száiban szokott keletkezni. A fej és a nyak forogása, talán a tej apadás és a szőrzet borzaltsága is arra mutat, hogy a betegnek a kiütés fejlődésekor lázasak voltak, a perákilyáris bűzös volta pedig arra, hogy a hüvelyhúrta a kóros váladék megrokedt és rothadt. Nem lehetetlen egyébiránt, hogy hólyagos bujaktúság volt a betegségek, mely a bőrrögzítésre illetőleg hasonló jelkben nyilvánul. Mindkét esetben a hüvely kiöltése tris tszta vízzel vagy pedig 1—2%-os rozdzéval vagy timsó oldattal az alkalmas kezelés.

2. A cseeshimbók elzáródása annak következménye, hogy a száraz és körömfájás felárta, hogy hólyagos fejlődött, mint amió száraz és körömfájás esetén a száiban szokott keletkezni. A fej és a nyak forogása, talán a tej apadás és a szőrzet borzaltsága is arra mutat, hogy a betegnek a kiütés fejlődésekor lázasak voltak, a perákilyáris bűzös volta pedig arra, hogy a hüvelyhúrta a kóros váladék megrokedt és rothadt. Nem lehetetlen egyébiránt, hogy hólyagos bujaktúság volt a betegségek, mely a bőrrögzítésre illetőleg hasonló jelkben nyilvánul. Mindkét esetben a hüvely kiöltése tris tszta vízzel vagy pedig 1—2%-os rozdzéval vagy timsó oldattal az alkalmas kezelés.

Magyar ökrök hízalása. (Fólet a 101. sz. kérdésre.) Δ Tekintettel arra, hogy az ökrök ninesek jó kondícióban, a 120 napi hízalás idő valószínűleg rövidnek fog bizonyulni. Számítani kell ugyanis az I. időszakban először leromlott ökröknel — 6 hetet, a II. időszakban 7 hetet és az utolsó időszakban szintén 6—7 hetet.

A közölt takarmányfelhasználásnál állítottam össze az alábbi takarmánykeverékeket. Eszerint az I. időszakban 1000 kg. élősúlyú és naponta adagol:

Savanyított czokorépészelt 40 kg, buzotűk 4½ kg, tengerirása 5 kg, árpardara 2 kg, repczepogácsa 2 kg, vörös lóherészára 9 kg, zabos búkkönyöszára 5 kg. Ezen takarmánykeverék 27-863 száraz anyagot, 2-507 fehérjét, 14-243 szénhidrátot és 0-648 zsirt tartalmaz. 1-4-3 arányú mellet.

A II. időszakban a savanyított czokorépészelt, minthogy kevéssel rendelkezik, burgonyával pótolhatja ugy, hogy a II. időszakban 1000 kg. élősúlyú és naponta adagol:

Burgonyát 30 kg, buzotűreket 1 kg, lóherészárt 5 kg, repczepogácsát 4 kg, vörös lóherészárt 8 kg, zabos búkkönyöszárt 5 kg. Tartalmát a száraz anyag arányát, 3-041 fehérjét, 15-846 szénhidrátot és 0-753 zsirt. A tápanyag 1: 5-7.

A III. időszakban: burgonya 40 kg, buzotűrek 1 kg, tengeri dara 3 kg, repczepogácsa 3½ kg, vörös lóherészára 5 kg, zabos

bükkönszára 5 kg. Ezen takarmánykeverékben 24 845 szárazanyag, 2710 fehérje, 15349 szénhidrát és 0'609 zsír foglaltatik 1: 6'2 arány mellett.

A takarmány elkészítésénél a zabosbüköny durvább, keményebb szálú rész felszelezés-közbe adható a törek, burgonya, dara és olajpogácsával keverten.

Az olajpogácsa felátlatni nem ajánlatos, elegendő, ha megőrölve kissé nedves polyvárral keverjük. Sószerűságot az I. és III. időszakban 30—40 gr., az II. időszakban 40—60 gr. fejenként és naponként.

J. G.

A képviselőház földmívelésügyi vitája.

A földmívelésügyi miniszternek 1897. évi költségvetésének általános tárgyalását hétfőn kezdte meg a képviselőház.

Ez a tárgyalás, — a mely elé a gazdák éppen az öket évek óta súlyosan érintő mezőgazdasági-válság következtében nagy érdeklődéssel és reményvel néztek, — ezt a legkisebb mértékben elégheti ki.

Azok a beszédek, a melyek eddig elhangzottak, valóban nem alkalmasak arra, hogy azok eredményeképpen a magyar törvényhozástól mezőgazdasági bajainak jelentékeny javítását várhatók. A szónokok valamennyire, mintha készkavara kerülne a nagyobb kérdések szóba hozatalát és jóformán csak a kisebb részletekre terjesztik ki figyelmüket.

Az eddigi vitát két eszme uralta. Az egyik a buza ár hanyatlása a másik az agrár szociális mozgalmaknak a kérdése. Mind a két kérdést azonban oly felületesség és oly tárgyismeret nélkül hallottuk tárgyalni, hogy valóban ez a jelenség, a magyar mezőgazdasági körökben, mely megdöbbentést kelthet, hogy Magyarország törvényhozásában az ország legfontosabb gazdasági ágának bajai és azok orvoslása felől így jelentéktelen és a segítségére egyáltalán nem alkalmas nézetek és javaslatok merülhetnek fel.

Egyedül gróf Károlyi Sándor pénteki nagy beszéde az, a mely magas színvonalával és az általános javulást elősegítő javaslataival emelkedik ki az eddigiek közül.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a többi szónokok beszédjében nem találhatók olyan eszmék, melyek a tárgy további megvilágítására kiinduló pontot képezhetnek, így különösen Szapáry László grófnak a szociális kérdés fejlődéséről tartott beszéde, amely a külföldi irodalomban és munkálatok alapján ezen kérdés történelmi fejlődését, gazdasági és társadalmi hatását fejtegette, a figyelmremelő beszédek közé tartozhat; de a többiek beszédeiben védező jóránnyal csak kezdő politikusként és közgazdász-szempontból tárgyalhatók tekinthetők.

A vita negyedik napján a földmívelésügyi miniszter is felszólalt, reflektálta az előbbi szónoklatokra és sajnálattal kell konstatálni azt, hogy a földmívelésügyi miniszter sem tartotta szükségesnek általánosan értéket kijelentéseket tenni szándékai felől, amelyek ott a magyar mezőgazdák általános helyzetének javítása érdekében veszik.

Azok a kijelentések, a melyeket a földmívelésügyi miniszter tett, mindezenre megnyugtató bizonyoságot szolgáltatnak arról, hogy a miniszter érdeklődéssel és jóakarattal kíséri

a mezőgazdaság fejlődését és arra kisebb részlet-kérdésekben eddigi minisztersége alatt tényleg is már jelentékeny befolyást gyakorolt, azonban azt, hogy a mezőgazdaság érdekeit az ő politikájának irányítójává alkotni és annak érdekében nagyobb szabású törvényhozási intézkedéseket létesíteni szándékozik, — nem érintette.

Nem hagyhatjuk végül megemlíteni nélkül, éppen a képviselőház többségéhez tartozó egy-néhány szónoknak azon felszólalását, a melyben a mezőgazdaság érdekeinek érvényesítését sürgető agrárisoknak a működését oly kicsiny léleglet és oly elítélőleg említették föl, sőt egyesek azt egyenesen kárhozták. Magában véve ez az egy tény jellemzi azt a magyar törvényhozás túlméltához és liberalizmusához legkevésbé illő felfogását, a mely a mezőgazdaság érdekeit oly másodrendűnek akarja feltüntetni, hogy az annak érdekében folyamatosan lévő agrármunkálat mint veszedelmest és elítélendőnek tüntetik fel.

Gazdasági előadások.

Az OMGE. által rendezett gazdasági előadások február hó 15 és 16. napján a gazdaságosság fokozott érdeklődése között folytak le. Az előadásoknak több mint kétszáz hallgatója volt, úgy, hogy a Köztelek nagy terme mindegy szuffilug volt érdeklődőkkel. E kitaró figyelem után örömmel győződünk meg arról, hogy a gazdaságosság mind szívesebben használja fel az olyan alkalmat, amelyeken ismereteket gyarapíthatja s hogy az OMGE.-nek ilyen alkalmait a gazdasági előadások intézményében sikerül betölteni. Az előadások két utolsó napjának lefolyása a következő volt.

Hansch Árpád azon kérdései érkeztek, hogy Magyarországban a belterjes gazdaságok milyen viszonyok közt indokolt? Kimutatja hogy bizonyos termelési ágak intenzívebb irányú fölkarolását lehet ugyan egyes gazdaságok jóvédelmére fókuszálni de általánosságban hatle a belterjes irányból csak akkor várható, ha a gazdaság a többi terményeknél méltányos árakra támaszkodhatik. Minthogy pedig mezőgazdaságunknak intenzív irányban való haladása nemcsak a közök, hanem az egész nemzet érdeke, mert e nélkül kulturális haladásunk is megakadna, a közgazdasági politikának legelső feladata megjelölési intézkedések által oda hatni, hogy a főbb termékek áránnyalását előléző, illetve azok áremelkedését gátló akadályok mielőbb eltávolítsanak.

Kerpely Kálmán: a takarmányövények termeléséről" tartott előadásában ismertette azon növényeket, melyeket a gazdák takarmánytermelésre célszerű már használtak s kiemelt a legfontosabbakat s kibővíthetők a kibővíthetők, melyek felkaptak takarmányövénynek így irányú fontosságát s jelentőségét. A termelési eljárások ismeretelése után az újabb időben gombamódra vonatkozó új takarmányövényekkel szemben óvatosságra inti a gazdákat.

Ezúttan Rovara Frigyes érkezett a repa-hogár előmódtárol és azon eszközökről, a melyek ezen már országos csapást váltott rovat ki lehet írni. Saját tapasztalatai vagy, mint számos repatermelő által keresztvált kísérletek eredményei bebizonyították, hogy az előadó által feltalált és szabadalmazott szernek: a "Rovarin"-nak alkalmazása a repát biztosan védi a bogár rághása ellen. Ismerteti a permezéses elődokra alkalmas kézi és fogatos gépeket. Utána

Molnár István, országos gyümölcsstermelési miniszteri biztos tartott előadást a gazdasági gyümölcsstermelésről és a gyümölcs értékesítéséről. Serkent a gazdákat a gyümölcsstermelésnek a mezőgazdasági üzembe való bevonására s ubszagizást ad azoknak a fajtáknak meg-

valtasására nézve, a melyek nyágon való termelésre alkalmasak. Az a figyelem minden vidék csak kevés gyümölcsfaját termeljen. Az értékesítés kérdésénél honi és külföldi gazdag tapasztalatai nyomán a gyümölcs fés és iparlag feldolgozott állapotban való értékesítésének módját ismerteti. A külföldi piacokon agurátul kelendő létesítmények a rakítárok felállításának készségével csak időre foglalkoznak a gazdák. Jó gépek beszerzésével fel lehetne létesíteni gyümölcsiparunkat s a végül értékesítési szövetkezetek kellene létesíteni. Molnár előadása után a hallgatóság a központi vásárocsarnokot tekintette meg.

Ruffy Pál a szarvasmarha és sertés gazdasági hízalásáról tartott előadásban kimutatta, hogy gazdaság alapon szarvasmarha, a hízalás a gazdaság jóvédelméhez fogozni hivatott gazdasági vállalat. A hízott állatok értékesítésénél egyenesen rámutatott azon improkutív értékgyfogyasztásokra, a melyek a közvetítés révén a gazda és a fogyasztók anyagi érdekeit sértik, a budapesti és vidéki hízó állatvadász rendezésére vonatkozólag pedig igen éltérvaló eszméket emelt ki.

Boross Károly a filoxera pusztította szőlők felújításának mükéntéről tartva szabad előadást, mindenek előtt változó azon állapotot, melyet a filoxera felépítet teremtett hazánkban. A birtokos osztály vagyongvesztése 300 millió forintra rúg, de milliókra rúg az állam vesztesége is, mely az elpusztult szőlőterületek után adótként esett el és elvesztette a szőlődezmaválságát tartozásokat. Hogy csirájában el nem lehetett fojtani a vést, úgy mint az a Rajna vidékén sikerült, annak okát előadó abban találja, hogy hiányzott a szőlőtermelés terén a kellő szakértelem, másrészt a tökéletes gazdasági adminisztráció sem fejtelt ki kellő tendenciákat. E. O. E. elnök úr, a szőlőgazdák a filoxera kérdéssel, tartott ankétákat, szőlészeti tanulmányutakat, kirándulásokat rendezte; ezek alapján tett 1891-ben javaslatokat a kormányzatnak a védekezési eljárás és újra telepítés nézve. A kormányzat néhány év alatt sokat tett az elpusztult szőlők betelepítésére: fejlesztette a szakértelem, gondoskodott a szabályos földművelésügyi tanácsokról, a szőlőgyógyintézetekben, hanem késpénzben adták, — felállít újabbban egy központi szőlészeti kísérleti előadást, a mezőrendőri törvényben lefeleltette a hegyközségek alapját. Az újjáépítésre adott kölcsönöket biztosítottok vállalt a szőlőbirtokoknál.

Az előadások után Nadányi Miklós saját találmányú szőlőfolt-géppel, László László pedig fordított nyervezősítést készített szőlőgyógyintézet mutatta be, mely bemutatása a földmívelésügyi miniszter is kiküldötte szakértőt.

Az előadásokon résztvevőktől lapunk mult számbában csak igen hézagos névjegyzéket adhatunk; alább közöljük a kiegészített névjegyzéket.

Auspij Pál, Baross Károly, Baross Károly, Barthó Ferenc, vasadi Balogh Lajos, Bakay Géza, almási Balogh Lóránd, Balás Árpád, Bálintffy Pál, Bakay Dezső, Balás Gusztáv, Bahr József, Bajor József, ifj. Babarczy József, Benkert György, Berger István, Bicsák, Bicsák Gyula, Berger Sámuel, Beer Henrik, Beer Antal, Bernáth Félix, Bernáth Ignác, Békési Ernő, Békési István, Békési László, ifj. Benedyfi Gyula, Blau Pál, Botos István, Botka Zoltán, Buda Elek, Bottlik Lajos, Bujanovics Sándor, Buday Barna, dr. Csányi József, Cserháti Sándor, Damberg Nándor, gróf Dessevffy Aurél, Debsky Béla, dr. Décesey István, Derecsényi Bertalan, Déghy Mihály, Déghy Mátyas, Dessevffy Ödön, Dessevffy Miksa, Deusch Miksa, Dóri Dénes, Dör Vilmor, Drucker József, Eckhard János, Egan Vitor, idj. Egan Lajos, Ehrlich Salamon, Emödy József, Epstein Sándor, Ertl Richárd, Ertl Salamon, ifj. Fedák István, Fehér Amadé, Fehér Zoltán, Fendk Rády, Finiakovics Zsigmond, Forster Géza, Franch Mihály, Furró Ferencz, Galgóczy László, Geiger Károly, Geim

György, Goll Elemér, Gosztornyai Kálmán, Grasselli Mihály, Gubányi Károly, Gyeregyi István, Hajdu István, Hany Béla, Halász Ferenc, Haldek Ignác, Havas Ferenc, Heim Gúla, Hegedűs Károly, Hegedűs András, Hensch Árpád, Heltér Gábor, dr. Herczeg Mihály, dr. Herczfelder A. D., Horváth Tamás, Inkey Béla, Jablonovszky József, Jaskó Géza, Jancsó Dezso, ifj. Jedák István, Jeszenszky Pál, Kármay Zoltán, Károk János, Károlyi János, Vilmos, Kánczák Árpád, Karlovitz Miklós, Karlovicz József, Kerpely Kálmán, Keller Gyula, Kéglí Károly, Kecskeméti Géza, Keitner Rezső, Kende Tivadar, ivankai Kherndl Ferenc, Kirchner Lajos, Kodolányi Antal, Kovács Sebestény Endre, mádi Kovács László, Kovács Imre, Koller Pál, dr. Könyöki Álnaj, Kropf Béla, Ladányi Andor, László László, ifj. Lander László, Lator István, László Zsigmond, Lászkai József, Lederer Arthur, Lechocky Ferenc, Letjányi György, Levelek Ferenc, Lippay Zoltán, Lippay Géza, Lintner Sándor, dr. Lipka Béla, Löherer Andor, Lux Ernő, dr. Liska Mór, Maklár István, Malibázi Rezső, Mayer Ferenc, Endre, Malatinszky György, gróf Maljath Géza, Meskó Pál, Mechwart Ernő, Mike Sándor, Miskolczy Hugó, Mihályi Sándor, Mook Gyula, Motocly Sándor, Molnár Gyula, Munk Soma, Nagy Károly, Nagy János, Naiger János, Nemezeák Frigyes, Nedeckzy Thibor, dr. Ofner Oskár, Otocsa Béla, Papp Sándor, Papp Márton, Papp György, Pirkacs János, Pozsny Vazul, Pongrátz Károly, Pósa József, Posfaly Sándor, Purzli Pál, Ráskí Mihály, Radó Kálmán, Reusz Henrik, Révész István, Rhédey Lajos, Rimler Lajos, Rovara Frigyes, dr. Robitsch József, Róf Camilló, Rosenfeld Sándor, Rosenbach Sándor, zombori Rosen Ernő, K. Ruffy Pál, Rubinkán Gyula, Ruzsák István, Ruzsák Sebestény Arthur, Serfőző Géza, Scitovszky Gyula, Scitovszky János, Soóky László, Sorecz Lajos, Soóky Endre, gróf Somssich Béla, Spitzer Ede, Spornov Vilmos, Strasser Vilmos, dr. Strasser Imre, Strausz József, Schodl József, Schodl Odón, ifj. Schleichs Mihály, Schleichs István, Tirminger Gábor, Tirminger Sándor, Szalay József, Szántó Lajos, Szánáti János, Szallassy Lajos, Szalay József, idv. Szalay Pál, szántói Szabó Ferenc, Szerbián János, gróf Széchenyi Bertalan, gróf Széchenyi Aladár, Szirmai Balamér, Szilassy László, Szilágyi Emil, Strausz Lajos, Taly István, Tárcazy István, Tirminger Gábor, Tirminger Vilmos, dr. Tóth Imre, Tóttüssy Sándor, Treitz Péter, Vadásrhelyi Imre, Vadászly Jenő, Varga Zsigmond, Veszey Pál, Vimmer Kálmán, Wilfing Nándor, Wisney Gyula, Zalesky Jenő, ifj. gróf Zsily Nándor, Zoltán József, Zoltán Elek, Zsary István, Zseny István, dr. Zsilinszky Endre, Zsubri Sándor.

Kinevezés. Ó feltege a király, a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére dr. Vajna Oskár tiszteletbeli miniszteri fogalmazóvá nevezte ki.

Budapesti posta miserék. Évek óta sürgetjük a bpesti posta szállító állatlakban levő állomány alapos egészségügyi felügyelet; december hónap pedig levte az OMGE, azon állatlakban levő kórá kiirtását, mert a lakonyók újból hivatalosan konstátlatott, nem hivatalosan pedig ezek óta ott tenyésztik ezek kórnyag. És nem förtékelni, sőt hivatalos demetik tettek közzé, melyek a való tényeket igyekeztek elferdíteni. Legutóbbi napokban ismét több lö elhullott s most a postát konfilos és fiakkere szállítják. Habár nagy hallottuk, hogy e tárgyban a kereskedelmi minisztertanács tárgyalások folytak, mégsem tudjuk, fog-e valami gyökeres intézkedés történi. Éppen ezért kénytelenek vagyunk nyíltan felszólalni és az illetékes körök figyelmébe ajánlani ezen már túrhellen állapotok gyors és gyökeres javítását, mert Magyarország léténységét nem szabad veszélynek kiténi, néhány vágóhidra való életének megmentéséért.

Az alföldi agrár-szociális kérdésről tartott Jeszenszky Ignác n.-kikindai evang. lelkes f. hó 18-án felolvasást a „Magy. közgazdasági társaság” köbelen. Az előadást élénk figyelemmel és tetszettel fogadták. Az előadó az agrár-szociális és közgazdasági viszonyokról évek óta figyelemmel kísérte s előadásának kezdéséppen a közvetlen megfigyelés emelte. Meggyőzően ismertette, hogy az agrár-szociális műs főszékben mindenütt élesen domborodik ki azon társadalmi és közgazdasági hiányok, a melyek a nép által rétegenk erőteljesen elmozdított gazdasági helyzetétől erednek, mely nem új gazdálkodás egyoldalúságban, mely nem új vezetőkre keresztelt forrást s a munkát a nyár néhány hetére koncentráliák az évszám leggyöbbrészen a munkást nem foglalkoztatja. E tételnél szám adatokkal bizonyítja, hogy az alföldön néhol mutatkozó nyári munkahiány, dacára a munkásosztályának nincs biztos és elég kereset. E tétel részletes kifejtését lapunk má számra tartjuk fenn. A munkásosztály részére új kereseti források megnyitását akadályozza a paraszt s nagyrészt az új birtokos osztály egyedül szerzesi vágya, amely minden tökélet földbérletekbe és vásárlásokba fektet, ahelyett, hogy a megelvet magán, vagy szövetségben a munkásosztályt gazdasági kapcsolatok ipari vállalatok felé fordítaná s ezzel új kereseti és jövedelmi forrásokat nyitna. A nyerstermények feldolgozásából és közvetítéséből eredő hasznokat kiengedi kezéből. A házipart elfelejtette a külföldi gyártmányokkal pótolja. A magyar nép boldogulásának nagy akadályja, hogy szerzesi hajlamával nincs szívesen a tejeskedési képesség. Tulajnk az alföldön, ahelyett, hogy önkéntes településsel kivonná a déli nemzetiségi területeket, ahol könnyebben szerezhetne. A nép terjeszkedéséért elő kell mozdítani ökszéri telepítésekkel a tulajnes helyekről. A telepítésre nézve az eddigőt ellért új telepítési rendszer ajánlunk, a melynek kiindulási pontja az a teljes és telkes területek elterjesztése. Amazokat az alföldi kisbirtok elaprózásának akadályozására a kisgazdák új sarjából, a kerti telepek pedig a napzámos osztályból kívánja vegyesen egy-egy telepen. E kerti telepek a kertészeti állat nyernekek új foglalkozási törz és keresetforrást. A munkásosztály részére a munkásosztályt a területi osztály vegye kezébe, s ezek keretében oldja meg a munkásbiztosítás, segélyezés, munkaközvetítés stb. kérdéseit. Nagy súly fektetendő a falusi népoktatás teljes reformjára, amely a földmívelő nép létezését veszi első sorban

figyelembe. A nép örömeit, a csokányos tömeget át nem engedve, a gazdasági életben a népnek kell nevelni a népoktatól kezdve, új gazdasági módszerekkel és ambíciókkal. Előszörő feladat az alföldről önként történt telepítések megőrsentik, a régi ténnyé telepek lábra álltanunk, hogy az expónált helyeken nemzeti feladatunknak is megfellegetésig.

Az új nyírtáraszt gazdasági életben f. hó 25-én a gróf Zoltán Róbert és Bernáth István által d. e. 11 órakor Nyírán a városban megtartandó agrárius felolvasás után fog megalakulni. A felolvasás előtt 9-11 órakor a teli tanfolyam záróvizsgája lesz a régi vármegyei közörfeladatok D. u. 1 órakor bankett 11 órakor történelmi és Arany Szarvas színlődban, melyre jelentkező lehet f. hó 22-ig a nyírtáraszt gazdasági egyesület titkái hivatalánál, mely a gazdaságiönzését ez utón is megújva.

Gazdasági főiskola. A földmívelésügyi miniszter az ez idei költségvetésében 8000 forint veszel egy Budapesti és egy Debreczeni főiskola felállítására, a melyek az élelmiszer- és gazdasági főiskola agrárteregen lesz, a tudományegyetemmel teljesen elkülönített intézményképpen s nem úgy, mint terhes volt végre, a tudományegyetemen lesznek agrár professzorok. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, mint az Agrár Értésítő jelenti, az előforduló anketét fog egybevitelni, a mint a földmívelésügyi költségvetési váta végközlésébe helyezte anketék bevetésének, s a kérdésben telt előtanulmányok a minisztertanács köbelenk eredményre vezetnek. Az anketé nyomán az intézet felállításának előmunkálatait még ez évben meg akarja tételni a földmívelésügyi kormány.

Szervezetek. A Magyar agrár-szociális küldemények be- és kirakása. M. k. ir. állomány igazgatóságától új értesüléseknél szerint az állományokat vonalán 1894. évi március hó 15-én életbe léptetett azon intézkedés, melyszerint a hordókból feladott bor- vagy szesz-küldeményeknek ugynevezett nyergelésű való bevitelét és a földmívelésügyi miniszternek kirakását a felek kivárássa 100 kmkint 1-1 krnyi be- és kirakási illeték felszámítása mellett az igazgatóság saját közegeivel végzeteli, nevezett igazgatóság folyó évi febr. 20-án hatályon kívül helyezte. Ezen napról kezdve tehát a kérdéses tejesítmények a felek által és saját költségükön végzendők.

Tenyészállat árverés. A bálnóbai m. kir. állami menésbirtok tisztavéri szimmenthali tenyészetéből f. é. március hó 15-én délután 1 órakor 28 darab tenyészbika és 12 darab előhasi úzó a kis-bálnóbai majorban fog szőbél árverés után eladani. Az árverési feltételek a következők: Az árverési tárgyak minimálisan 10szegelt törzhenetik. 2. A megvett tenyészállat 10 napig a való vesztelére díjmentesen a menésbirtokon hagyható, továbbki tartományozás alatt árákon felszámítatik. 3. Vevő tárgyat nyugtaltábeveget és 2 forint farknépzt fizeteni. 4. A menésbirtokigazgatóság minden tenyészállat szállításhoz az tenyészállat-ágonként várt a mérsékelt szállítási díj elnyervezzel kezdlebből, ugyszintén kivárássa a tenyészállat mellet kísérő a való költségére. Részletes felvilágosítást érdeklődőknek szivesen ad a menésbirtok igazgatóság.

Tavaszi katonai lóvásárok. A földmívelésügyi miniszter a hadsereg löszökigényének kiegészítésére czéljából f. é. tavaszán katonai lóvásárokat rendez, melyeknek tervezetét, idejét és helyét az alábbiakban közöljük: 1. csoport: Léva márc. 11. Nagy-Salló márc. 13. Esztergom márc. 15. Perbete márc. 17. Érsekújvár márc. 19. Nagy-Surány márc. 20. Galantha márc. 22. Dun-Szerdahely márc. 24. Győr márc. 29. Tatabánya márc. 30. Gorna márc. 31. Szómbathely április 2. Kis-Czell ápr. 5. Pápa ápr. 7. — 2. csoport: Karád márc. 11. Enying márc. 13. Széksefővár márc. 15. Sáros márc. 17. Nagy-Perkáta márc. 19. Czece márc. 20. Sár-Szt-Lőrinc

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Külföldi — Meghívó — Meghívó — Meghívó — Ódál	
XV. tenyészállatárverés — Tavaszi luxuslóvásárok	241
Gyümölcsértékelésről szövekrözetek	241
A képviselethez földmívelésügyi vitája	242
Gazdasági előadások	247
Névenytermelés.	
Burgonyatermelési kísérlet. <i>Herczlay Emil.</i>	243
Állategységügy.	
Az úszókabók szerepe az állati betegségekben.	244
<i>Marok József.</i>	
Gazdasági Ipar.	
Szeszvaróság nyíli érdekelend. <i>Maurer János.</i>	244
Kertészet, Szőlőszet.	
Ótványvédő köpeny nyílnak ellen.	245
Irodalom.	
Magyar agrárpolitika.	245
Schleichs értekezés.	240
Vegyesek.	250
Kereskedelem, földés.	251
Szerkesztői éretek.	251

márc. 22. Német-Boly márc. 24. Bonyhád márc. 26. Dombóvár márc. 29. Kaposvári márc. 31. Hőgyész ápr. 2. Pinczehely ápr. 5. 3. csoport: Szabadság márc. 13. Kálmán márc. 13. Hálas márc. 15. Bécs-Almás márc. 17. Zombor márc. 19. Szabadka márc. 20. és 22. Ó-Bécs márc. 24. Török-Szent-Miklós márc. 26. Szolnok márc. 29. Czegled márc. 31. Nagy-Kőrös április 2. — 4. csoport: Forró márc. 11. Szikszó márc. 13. Mező-Keresztés márc. 15. Pároszó márc. 17. Heves márc. 19. és 20. Kunhegyes márc. 22. Jász-Ápáti márc. 23. és 24. Tornalja márc. 26. Hatvan márc. 29. Gyöngyös márc. 31. — 5. csoport: Ungvár márc. 11. Töke-terehes márc. 13. Sátoralja-Újhegy márc. 15. Kis-Várda márc. 17. Nyiregyháza márc. 19. Máté-Szalika márc. 22. Nyírbátor márc. 24. Hajlu-Nátás márc. 26. Er-Mókányvára márc. 29. Székelyhíd márc. 31. Nagy-Károly ápr. 2. Szatmár-Németi ápr. 5. — 6. csoport: Szarvas márc. 11. Orosháza márc. 13. Békés-Csaba márc. 15. Nagy-Szalonta márc. 17. Nagy-Várád márc. 19. Turkeve márc. 22. Dévaványa márc. 24. Füzés-Gyarmat márc. 26. Komló márc. 29. — 7. csoport: Zala-Egyháza márc. 11. Lovrin márc. 13. Temešvár márc. 15. Arad márc. 17. Kunágota márc. 19. Megyes-Bodzás márc. 22. Nagylak márc. 24. Nagy-Kilbánda márc. 26. Bánd-Komlós márc. 29. Glogon márc. 31. Franczfeld április 2. Maronár ápr. 5. — 8. csoport: Deés márc. 11. Gyéres márc. 13. Rókaföld márc. 15. 10. Kihálom márc. 17. Brassó márc. 19. Sepsí-Szt.-György márc. 22. Zabola márc. 24. Nagy-Szeben márc. 26.

Népies gazdasági előadások. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület f. hó 14-én tartotta Radnóth érc idei második népi gazdasági előadást. Úgy mint Magyarországon, addig is nagy számban gyűlték össze a vidéki gazdasági és kisbirtokosok a gazdasági előadásra, melyet mindvégig figyelemmel hallgattak meg. Előadást tartottk Vörös Sándor kir. tanácsos, gazd. tanint. igazgató, és dr. Szentkirályi Ákos gazd. tanint. tanár. Vörös Sándor igazgató érdekes előadása azon kérdést tárgyalta, hogy melyk mellettki gazdaságunk fejlődéséül előadás folyamán felsorolta a mezőgazdaság mostani bajainak okait a módokat, melyekkel e bajokon segíteni lehetne. Gyűlés részletesen szözlött a trágya helyes kezeléséről, gyűléseéről és alkalmazásáról. Dr. Szentkirályi Ákos, az orvélyi juh legfőbb hazonteljesítő képességének a gyapjú és termelési képességének a fokozásáról és az ebből származó nagyobb hozsonról tartott előadást. Továbbá ismerteté a juhok leggyakoribb betegségeit és a betegségek megfékezésé módjait.

A német mezőgazdák szövetségének közgyűlése. A németország „Bund der Landwirte f. hó 15-én tartott közgyűlése a birodalom minden részében nagy jelentőséget nyert a német gazdák, hogy az agrárszénnek és agrártörvények mellett tüsszennek. A közgyűlésen nemcsak gazdák, hanem iparosok és kereskedők is részt vettek. Floret a Bund első elnöke, megnyitó beszédében hivatkozott a császár ama nyilatkozatára is, hogy segíteni akar a mezőgazdaságnak. Floret a törvény-reformot, a minek az átja a szövetség s követeli, hogy a törvény végrehajtásában a hatóságok tiszteletet szerezzenek a szentesítésnek. Kívánja a gabonárárnak legalább a közép-magasságra való emelését s az ezüst valuta helyreállítását. Kiemelte meg beszédében azt a kívánalmat, hogy az új választásoknál a népi gazdasági érdekek képviselőe többséget kapjon és a törvényhozás munkásságát a háttérbe szorított mezőgazdaság s a vele egybe-kapcsolat központosítvá javára értékesítse. Ezután a szövetség igazgatója terjesztette elő terjedelmes jelentését, a melynek igen érdekes adata, hogy a gabonának csak egy százaléka képviseli a nagybirtokot, százas részét 2 százalékos földes- birtokoknak. Következett a börzeformán tárgyalása, melynél mint előadó Rubland szerepelt.

Beható vita után a közgyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el: „A mező-gazdák szövetségének közgyűlése ajánlatát fejjezi le a feltevé, hogy a német birodalmi valamin a porosz kormány eddig nem tett intézkedéseket, hogy a január 1-én életbe lépött börtörvénynek nem szerzett teljes érvényt s ennek a törvénynek nyilvános átghatását úgy a törvény, mint az értéktelen hatályosan nem emeli meg. Biztosan elvárja a szövetség, hogy a porosz parlamentminiszter felügyelői jogát a porosz kormány felet haladéktalanul kiterjeszti a most a berlini tündérpálában elállított törvényellenes börtörze s meg fog felelni az új törvény intézkedéseinek”. Rösicke (Gersdorf), a szövetség alelnöke, ezután előadja, hogy a szövetség kérvényt intézett a birodalmi kancellár-hoz, hogy rendelkezésék el a legszorgalmas határozat Dánia irányában a szőlőmárházak, Svéd és Norvégia irányában a szarvasmarha és sertés, Oroszországgal szemben a sertések és baromfiak, Ausztria-Magyarországgal szemben pedig a szarvasmarha behozatalára nézve.

Selyemtenyészési adatok az 1896. évről. A selyemtenyészés Magyarországon a szegényebb földművelői osztály egyik szomatikus ké- reset forrásává fejlődött ki. Míg ezelőtt csak néhány család foglalkozott a selyemhernyő-tenyészéssel, ma már igen sok községben üzik e nem kis haszonnal járó gazdasági mellék-üzemiséget, melynek előmozdítását a földmive- lésügyi kormány is hathatósan támogatja. Hogy a selyemtenyészés hazánkban mennyire terjedt, azt az alábbi számok mutatják legjobban: Az elmúlt évben az ország, 2566 községben 102,243 tenyésző család 1,627,731 kilogramm selyemgubót termelt és ezenkívül a földmive- lési minisztérium által üzemben tartott selyem- gubótöltő gyárakban, gubóraktárakban és egyéb selyemtenyészési telepekben 4600 munkást fog- lalkoztattak. A selyemtenyészőknek valamin a gyárakban s egyéb telepeken foglalkozó munkás- csoportnak 1896-ban összesen 2,281,567 forint 6 krajczár összeget fizettek ki kereset fejében. 1890-től bezárólag 1896-ig, bár a selyem- tenyészés megkezdését megelőző évben, vagyis 1879-től az egész ország selyemgubó-terme- se csak 2700 kilónál és az aztán először 1896- ban, mely az illetőknek kifejtetett, csak 3000 forintnál rugott, az összes selyemgubó ter- me 10,925,263 kilót, az összes kereset pedig, mely a selyemtenyészés és a selyemipar után kifizeték 15,148,785 forint 83 krajczár tesz ki. Ugyazon mennyiségű és minőségű selyem ára, mely 1868-ban kilónként 130 frank volt, 1890-ban, midőn a földmívelésügyi minisztérium az üyvet újabb felkarolta, 60 frankra szállott le. Az árak azonban még alább szálltak, úgy, hogy azok ma 38—40 frankon állnak. A selyemtenyészőköt tudvalegöl a földmívelésügyi minisztérium váltja be a gubókat és azokat az ország értékesíti. Az előbbiekben már meg- fedezte a selyemtenyészés meghonosítására szükséges kiadásokat 1894-ig. Oly árban kellett tehát a gubókat a selyemtenyészőköt el- veválni, hogy azok haszonnal legyenek tovább é- rtesíthetőek. Természetes, hogy a minő árnyak csökkennek a selyemrák, épp oly arány- ban, mint a selyemárak, és a mikor még a második évben jelentékeny hátralek mutatko- zott. A selyemgubókat az intézet akkor váltja be, ha abban a báb életben van. És csak akkor adja el, a mikor a báb már annyira össze- száradt, hogy súlyláv különbséget nem tesz. Ez idő alatt 3 nyers kilóból lesz 1 kiló eladárú alkalmas szaraz gubó. Az intézet 1895-ben selyemgubókat 2566 községben 102,243 há- zártékesítette, holott az előbbi években 12 lírárt és ennél nagyobb árakat értnek el, a minek

következtében a nyers gubó árát 1896-ban kilónként 10 krral leszállították.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti áruközösöd.

(Guttmann és Waki Budapesti terményközösöd közg. jelentése.)

Napi jelentés 1897. február 19.
Készenba ma jól kintvá, a malomok elég jó vételkedv tanúsították és szíriánl 12 lírárt, 40,000 nm. vásároltak, az árak 5—10 krral magasabban mutatkoztak az előző napokhoz képest.

Eladott:

Tízszekédei:	100 nm. 89 kg. h. 845	103 3 óra
	400 nm. 80	842 3/4
	800 nm. 80	842 3/4
	100 nm. 79	845
	200 nm. 79	840
	400 nm. 79	837 1/2
	100 nm. 79	832 1/2
	200 nm. 78	832 1/2
	100 nm. 78	820
	100 nm. 78	820
	200 nm. 78	810
	300 nm. 78	810
	100 nm. 78	810
	100 nm. 78	810
	200 nm. 79	810
	300 nm. 79	810
	200 nm. 79	810
	200 nm. 79	810

Festékek:

	500 nm. 80	840
	1000 nm. 80	840
	200 nm. 79	840
	200 nm. 79	840

Készáros szintén szíriánl, kisebb tételek 6-9 1/2 lírt pesti paritsálat kelt el.
Apra csak jobb fajtkában talál vedre.

Tengeri új árúban 85—80 lírt ab itt kelt el, 6-tengeri majdnem eladhatatlan.

Zab kevés kintlé, és jó vételkedv mellett szíriánl.
Hétfő délután megabban New Yorkra, fedelési vásárlókra és jó közszárujára szíriánl.

Következő kötések történetek:

	Kintlétt.	Déli szíriánl.
Tavaszi buza	7 98—7 91	7 98—7 91
Máj-juni buza	7 98—7 90	7 98—7 91
Őszi buza	7 50—7 40—7 47	7 47—48
Tavaszi rozs	8 97—8 90	8 94—96
Tavaszi zab	8 98—8 90	8 98—99
Őszi zab	8 98—8 90	8 97—98
Uj repecse	8 98—8 90	8 97—98

Vetőmagvak. (Mauthner Odón tudósítása.)
Vöröshere (őhere). A némli hídőherebor fordult időjárás dacára a forgalom továbbra is énték volt, a szíriánl hangulat sem változott, annak inkább, mert kifűldőre a jó hozsu szíriánl után, ezen csak tránt megint érdeklődnek.
Zincera. A speculáció által vérszűtött áru-kereskedés még sem állt be, a mennyben az árakalászt

A „HUNGARIA“
MŰTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGETI IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ajánl.

SUPERFOSZFÁTOT, CHILISALÉTROMOT

és minden más műtrágyafé-
léket, legjobbatyosabb áron
és elismert kitűnő minő-
ségben.

Központi Igazgatóság:

BUDAPEST,

V. Váci-körút 21. szám.

Herényi Gotthard Sándor

Rovara Frigyes

művét érdeklődőknek ingyen és bér-
mentve küldök meg.

VÉD. JEGY.

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

BRASSÓI

kénsav- és műtrágya-gyára

ajánlja legjobb minőségű mindennemű

MŰTRÁGYÁIT

a t. cz. gazdalközönség b. ügyelmébe.

Árajánlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhatalban
BUDAPEST,
Üllői-ut 25-dik szám.

Vintschgaui hasas tehének
tejelési képesség

2500—3000 liter,
melyet több oldali bizonylatokkal igazolhatok.

Pick Oswald,
VIII., Külső Kerepesi-ut 1. sz.

Országos Magyar Kölcsonös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 8.

Alakult 1904. évben.
Elnök: TÖLKEI Géza gróf. Előnök: CSÁVÖSSY Béla.

Igazgatói tanács tagjai:
ANDRÁSI Géza gróf. BEJÁRÓK SÁNDOR. BOSNYOSI ARISTID. KÖRÖNYI Béla.
MÉNYI TARKÓ. PAPPÓR ÉMIL. RUDENZKY OTTÓ. SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN. SZILASSY
JÓZSEF. SZÉNYI ZSIGMOND. SZÉNYI ISTVAN gróf. TÖLKEI SÁNDOR gróf.
Vezetőigazgató: SZÉNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölcsonös Biztosító Szövetkezet a gazdalközönség általános elismerése szerint híven megfelelő hivatásnak; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdalközönség évek óta sürgetett és a károkak gyors és méltósos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (paushal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjjal teljes mértékű megtakarítást tesz lehetővé; a szövethozás pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstartó bérlettel; minden más illeték kizárással.

A takarmány és termények (szalmás eseség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmérsékelteliek.

■ Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a fizetendő díj 3% díjengedményben részesülnek. ■

Kiszárlók, ha hozzáegyeznek, egy csoportban, és külön-külön ajánlat-
tal terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügyosztók. 3019

Magyar királyi államasutakat.

ad. 18901. CII. szám.

Hirdetmény.

Osztárk-magyar-szász vasúti kötelek díjcsökkentés I. rész B. szakasz.
A H. I. & C. szerződés módosításán.

1894. évi szerződés szerinti feltételekkel a csatlábos megvesztett díjazás B. oldalon foglalt

3) Nemes fémek, műtrágyák stb.
Árnyék és szállítás, például póráz pórázoktól, fémek és pórázoktól, gépek, stb. árnyék, drágakövek és igazgatók, árkakok és egyéb drágakövek (kő) gyártásáról, továbbá művészi munkáiról, mint: festmények, szobrok, stb. árnyék, stb. (egy ilyen művészi teherrel gyártásról a háziállatokkal való átviteltől).
Budapest, 1897. február 16-án.

A magyar kir. államasutakat igazgatóság a fűbbi részes vasutak nevében is.
(Tűzvédelem nem díjazható.)

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPESTEN.

V., Váci-körút 60. szám.

Kedvező árak és fizetési feltételek mellett szállítanak kitűnően működő és több fontos újítással bíró

gőzcséplőkészleteket

valamint kazalozókat

minden nagyságban a legmesszebbmő jótállás mellett.

Ugyanott a tavaszi időnyre egyetemes és többvasúti **ekék, boronák, hengerek, trieurók, vetőgépek, kaszáló- és aratógépek, lögérelyék, rendkívüli nagy választékban, a legjobb szerkezetben olesó áron beszerezhetőek.**

Képes árjegyzék kézzes gazdasági gépekkel kívánunk ingyen és bérmentve küldök.

SO% olajmegtakarítás.		SO% olajmegtakarítás.
Önműködő		kenőszelencék
sűrű zsiradékhoz vas- és rézből, elsőrendű		egészen rézből, vagy egészen vasból, minőségben.
TOVOTE kenőzsiradék.		
Az eredeti TOVOTE kenőzsiradék egyedül elarusítója.		
Árjegyzék ingyen és bérmentve.		
Kann és Heller,		
Budapest.		

Thost Ottó-féle rostély-öntőde Paris, Zwickau/ ^o , Szent-Pétervár.	Vezérképviseelő Magyarország részére: KÜHNEL ADOLF 1448 Külső Kerepesi-út 1. Feltűnéstől és költségtől ingyen ad fenti Pálenkedési tüzelt, nagy számban meg- kapták a legnagyobb tartósággal.
	

Külnő

szecskavágó- répavágó- gépeimet,
biztonsági járgányaimat
és legjobb rendszert

„REFORM“ takarmány-pároló készülékeimet
valamint eredeti minőségű
Sack ekéket

és más egyéb talajművelési eszközöket és gépeket
van szerencsém a t. gazda-közönségnek ajánlani.
Ábrák árjegyzékek kívánata ingyen és bér-
mentve.

PROPPER SAMU
Budapest, Váci-körút 52.

CERNOVSKY & Co.
gandásági gépgyára
BÖHMISCH BROD, bei PRAG
Ajánlja a m. t. gazda közönségnek legujabban szabadalm.
gyomláló gépét
kukorica, burgonya, szőlő- és komlóérték részére.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyar királyi államvasutak.

HIRDETME NY.

11275. szám.

Zónarendszerű új személy és postagépjármű beszállítása a marosbistai-hosszabodai hely-
szelvény vasútra.

Az új személy- és postagépjárműket legújabb típusú, melyben a mozdonyok egyes részegységeit
néhány felismeretlen, népszerű pedig fessélmények, fessélmények és 1896. évi július 10-
i évben használt díjazású érvényen kívül helyezették.

Érem díjazású a nagy kir. államvasutak díjazású eláruló 10444A-os (Budapest, Csen-
gyórány 12) és 10444B-os (Buda-
Pest, Csen-
gyórány 12) és 10444C-os (Buda-
Pest, Csen-
gyórány 12) gépek.

Az igazgatóság.

GANZ és TÁRSA

vasöntőde és gépgyár részv.-társ. Budapest

készít:

A) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti felszereléseket, transmissiókat.

Speciálitással: 514

B) Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zúzóművek, hengerek- és ágyúgolyókhoz.
Hengerezékek kéregöntött hengerekkel mind a magas malomszathoz, mind pedig a parasztra őrléshez a egész malomberendezések.

Facsiszáláshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek.

Vízkeretek nagy sikerral pótló turbinák.
Villamos világítás nagy távolságra is a motortól.
Zsilipek, esővezetékek, fűrészcsapások, rotációs dynamoterek. Azéltetés.

Luczernát, lóherét, fűmagnakat, minden cézra és minden egyéb gazdasági czikket és vetőmagot a legutányosabb áron és garantált jó minőségben	Kocsikenőcsőt, Petroleumot zsákokat, takaró- és szekérronpanyákat, kártyánpestékeket, fedőlakat. MŰTRÁGYÁT. Olasz szardonáriát, tisztán vastag gyökerekről örvény. Szállít:	GÉPOLAJAT, u. m. valódi tiszta olivóolajat, elsőrendű savtalanított rezeplóolaj stb. Szalonnát, Fertőtlenítő szereket, u. m. karbolav, karbolpor, creolin, zöldgázok stb. rögzítők, karbolmentes, keserőtől csudától stb.
KRAMER LIPÓT, BUDAPESTEN, V. ker., Akadémia-utca 10. sz. Telefon.		
Sürgönczim: „CERES“ Budapest. Telefon.		
Árjegyzékek és részletes külön ajánlatokkal kívánata szolgálók.		

Amerikai szabadalmazott forrasztás nélküli
acél
ÖKÖRLÁNCZOK
A forrasztott lánczokhoz képest kétszer
oly nagy ellenállás a töréssel szemben.

Erős, könnyű és olcsóbb
minden egyéb lánczónál.

Bizonyítványok és árjegyzékek ingyen.

GOEPPINGER & Co.
Acélmű, Weissenfels Felső-Krajnában.
Kapható minden nagyobb vaskereskedésben.
Budapesti képviselő: **HOFFMANN S. VI., Lendvay-utca 25.**

Az állattenyésztésnél és gazdaságban szükségeselt gyógygyerűt
és vegyszereket.

különösen: **gentian** és **kálmosgyökérpor**, karbolsav, kehepor, kénvirág, keserűbű, máriapör, pataknöcs, rögálcák, salicylsav, salicylsavas nátron, szappangyökér, útidőny, vasgálic, salétromsav, kénsav, sósav, borsav, cseresav, borkósav, kén-aether, szalmiakszesz, kroonin, vaselin, **kőszerek** stb. jutányos árák és pontos kiszolgálással mellett ajánl:

drogéria-kereskedés **T. Detsinyi Károly** a **„KICSGYÓ-HOS”** Budapest, Fűrdő-u. 10.
Árjegyzékkel kívánatra szolgolok. — Pontos czimezést kérek. 3138

1897. évi. máj. **Magyar királyi államvasutak. Hirdetmény.**

Magyar vasúti közlekedés — Budapest központjában — minden irányban a magyar vasúti közlekedés.

A magyar vasúti közlekedés czimjében 12. évi 1. és 7. cikkében felfoglalt Budapest Fővárosi Városi Adósa Szabványok 10. cikkében megadott 1. és 2. cikkének értelmében az államvasutak az államvasutak tulajdonosai.

1. §. A magyar állam vasúti közlekedés czimjében felfoglalt 12. évi 1. és 7. cikkének értelmében az államvasutak az államvasutak tulajdonosai.

2. §. A magyar állam vasúti közlekedés czimjében felfoglalt 12. évi 1. és 7. cikkének értelmében az államvasutak az államvasutak tulajdonosai.

Budapest, 1897. február 20.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága, egyuttal a részes vasutak nevében is.

Birtok-bérbeadás.
Nagy-halászi 3000, kálló-semjéni 1500 és napkori 350 holdas birtokaim
f. é. ápril hó 1-ső napjától fogva bérbeadóok.

Nyiregyháza 1897. január 10. 3217

Kállay András.

KAINIT
nagyban és kicsinyben.
Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest Köztelek).

Áraki:
nagyban waggon-rakományonként az Leopoldshall-Stassfurt, omlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasuti szállítási költség a különböző távolság rendeltetési állomások szerint 130—140 frt közötti váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti rakтарыnkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

Csak fogyszétölnék!!
A legjobb gép- és cylinder olajok az amerikai Highgate-féle szabadalm. compounded Ocean Engine and Sprayer oil.
Előnyök: Fővaló képesség nagy tűrképesség a használathoz, sok évi használat után sem támadják meg a gépet.
Használatban vannak: Amerika és Európa legnagyobb gyártóipara és majdnem az egész világvilágban alkalmazásuk.
Preparáltak és ellenőrzött szilikonok kiválóan alkalmasok.
Minthaördökkel szereznek szolgálatot a nagygyorsasági vasműveknek.
Kormos és Társa Budapest, VIII., Bezerédy-utca 6.
Csak fogyszétölnék!!

1899. II. 3—07. szám.

Gabonaeladási árverési hirdetmény.
Az Apatini kincstári ispánság által,
2631.20 mm. buza és 2966.48 mm. zab eladása
íránt Apatinban a m. kir. adóhivatal helyiségeiben
f. é. február hó 24. délelőtt 9 órakor
zárt írásbeli ajánlati tárgyalással egybekötött nyilvános árverés fog tartatni.

Versenyzők az árverés megkezdése előtt bánatpénz fejében a megajánlott vételár 10%-át az árverést vezető bizottságnál betenni, esetleg a 10% bánatpénzt az árverés előtt benyújtandó zárt írásbeli ajánlathoz csatolni tartoznak. Írásbeli ajánlatok 50 krosos belyeggyel láthatók el. A részletes eladási feltételek Apatinban a magyar kir. kincstári ispánságnál megtekinthetők.
(Utányomás nem díjazatik.)

Hirdetmény.
Karsai Vilmos és néhai Karsai Albert örökösének, Pusztá Nagy Telesi gazdaságában
eladó 100 méter. tavaszi búkköny
à 6 frt 50 kr. per 100 kilogram, továbbá
eladó 3 db. egy és fél éves pinzgauji bika.
Vasut posta és távúrá állomás **Hatvan**, Hevesm. Tudakozóúti **Somogyi Sándor** tisztartóúri lehet. 3290

Kitünő minőségű
1895. és 1896. évi termésű **160 hectoliter**
Rizling és kadarka bor eladó
MISTKY SÁNDOR nál Pusztá-Dános u. p. Pillis,

Hírhesed 48 szalig 100 kr., ezen felül minden...
Csaladok részére 40 kr. Cím nélküli...
vadászok részére 20 kr. Kétyöké.

KIS HRDETESEK.

Csak engedélyt és szakiródom teremtény...
vadászok által készült és azok hirtelmény...
vadászok és károkészítés részére.

Csak oly level kre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélből egyet vagy levelezőlapot küldenek.

A keménysémmé
A leggyorsabb falnak...
Csaladok részére 40 kr. Cím nélküli...
vadászok részére 20 kr. Kétyöké.

Világ legszebb
regénye.
Hugo Viktor, A Nyomor...
kapta 12 kötet 12 frt. ném...
kapta 5 forintért. Fiat...
regény részére legsz...
regény Werzetti. Az ólt...
2 kötet 2 frt. ném...
kapta 1 frtét. Zola reg...
nyai. 'Morat ebbe vék...
'Zsákmány', 'Paris gyom...
'A föld' mindég 3 köte...
s; mind a négy regény...
12 kötet 12 frt helyett...
ném 5 frt. A Zola reg...
vények egyes regényk...
is kapta 12 kötet 12...
krjával. A könyvek ajk...
fizikát, felváltva. Uj...
Millaxin Vilmos
Budapest, IX. Üllői-út...
Szabadalmozt
tiz egy évtartó
portióköték
8 m/vastag, 300 cm...
hoszú, egy posta kom...
dár 1 frt 60 kr. 1000...
dár 15 frt. Ugyaníj
kévekköték
4 1/2 m/v vastag, 150 cm...
hoszú egy próba post...
kom 200 dr-ol 1 frt 60...
1000 darab 7 frt szál...
utánvét mellé; ugyis...
tém más gazdasági köte...
mleket ajánl legújany...
sabb árán

Werdn feyerverk
Berkel-átadás.
Kohn A. M.
Budapest, VI. Mészáros...
Berkel-átadás.
Bételet.
Pápai J.
Budapest, V. Szabads...
Régények
Waldmayer J.
Budapest, VI. Mészáros...
Waldmayer J.
Budapest, VI. Mészáros...
Waldmayer J.
Budapest, VI. Mészáros...

Eladé
Kész megengedé és szakiródom teremtény...
vadászok által készült és azok hirtelmény...
vadászok és károkészítés részére.
Tavaszbuzát
kiűnő minőségben ajánl
HALDEK
mágerkésedése 3344
Budapest,
Károly-kört 9. sz.

A magyar
gazdasági és erdészeti ké...
század egyesítése alapján a t...
és a földművelésügyi és...
belsőügyi károkészítés...
Az ez ügyben való fővállal...
lásra és a földművelésügyi...
Moscovici. A erdészeti és...
káros és erdészeti károk...
Károly-kört 9. sz.

Rózsák,
Kertalkítások
bucapeti minőségű és faluközi...
bucapeti minőségű és faluközi...
bucapeti minőségű és faluközi...
bucapeti minőségű és faluközi...

Milaxin Vilmos
Budapest, IX. Üllői-út...
Szabadalmozt
tiz egy évtartó
portióköték
8 m/vastag, 300 cm...
hoszú, egy posta kom...
dár 1 frt 60 kr. 1000...
dár 15 frt. Ugyaníj
kévekköték
4 1/2 m/v vastag, 150 cm...
hoszú egy próba post...
kom 200 dr-ol 1 frt 60...
1000 darab 7 frt szál...
utánvét mellé; ugyis...
tém más gazdasági köte...
mleket ajánl legújany...
sabb árán

Velőmagyak.
A legjobb gazdasági...
költségek és virág...
magvak 3155
Schmitt J. C.
Budapest, IX. Üllői-út...
Schmitt J. C.
Budapest, IX. Üllői-út...

Érdemesi nyers-vaslánc
Pala és Bó-Apölerés
1/10 bites suly birmanes 6/20

Érdemesi nyers-vaslánc
Pala és Bó-Apölerés
1/10 bites suly birmanes 6/20

Mind oda vannak!
Ez a kőzet a nyar...
malon és földközti tá...
pórák KLEIN nyír...
Rattoxian palkók...
gáza halmazán...
Mintásos 60 kr. 70 kr. k...
pályá vállahtat...
frt; any vállahtat...
1 kg 20 frt. Vajd...
kapta 1 kg 20 frt. Vajd...
szerezz, LIG-9090, 6/9

Bellán Mátty.
Bács-Csény. 3083

Homokszőlő telepítésé.
Uta: Rácz Sándor.
Ára 1 frt 50 kr.

Érdemesi nyers-vaslánc
Pala és Bó-Apölerés
1/10 bites suly birmanes 6/20

Érdemesi nyers-vaslánc
Pala és Bó-Apölerés
1/10 bites suly birmanes 6/20

Knuth Károly
mérnök és gyáros.
GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,
VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.
Elvált: Kősponti, víz-, lég- és gőzfűtések...
jegye a kérelem...
Tervak, káltyezetek, fűvelési...
gyorsan készítenek.
egelő minőségű költség-csökkentés...

UNGHVÁRY JÖZSEF
gyümölcsfaisközlőiben Czeplően
(posta, távirat és vasút állomás).
nemes gyümölcsfa és egyéb csemete
keről eladára és pedig: körte, alma, szilva, ősei barack, kajszin barack, cse-rozsmé, megye, egy, borsvíly körte, azori galgonya, bírs, laponya, mandula, dió, kőszmé, ribákok, mályg, fűtési egy (szamóca) és nemes fűtési cseméték; ezek árak erőssége szerint, 15, 20, 25, 30 kg. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kapható 1—3 éves vadon cseméték: ezek árak erőssége szerint, 100 dr 60 kről 1 frt 60 krig, 1000 dr 5 frtől 15 frtig. Nemes csemétékből: ősi barackok és fűtési egy...

Magyar tűzeg- és műtrágya-ipar részv. társ.
ajánlja losonczy gyárából, kiténő minőségű
faecál
trágyáit
feltárt faecáliak, faecál-superphosphát,
tőzegphosphorszv. stb.
Részletes árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgál
az igazgatóság
Budapest, VI., Andrassy-út 30. szám, II. emelet 8. ajtó.

Német elite-tarlórpát
(Főmestorai erdelt dugványokból termelve.)
Obersdorfi sárga díras hungoros...
Eckendorfi vörös...
Mas.nuth Elvanthans...
plombált székelt bruttó 100 kg. ár Prág kéréspénz-fizetés mellett levonandó sőt...
Francia elite cukororpát
1. Excelsior hozamra nézve minden kül- és belföldi terményt fölülmúló szedhet tartalom 170-180...
2. Javított Briant longue leveles hozamú és 160-170...
3. Koraszettelt és erdelt Polaga mennyiségre nézve rendelvél nagy hozamú és 140-160 sacharráció, Valamennyi fajta a frt 36.- per. bruttó 100 kg. készpénz fizetés mellett, sentó nélkül ömleszté zskokban a 30 kg. ár Prág.
Vadléleszt, tisztaság és csökkéntéért teljes jótállást vállaltunk.
Fizetési módzatok: Nagybott betekék egyezség szerint.
Levelezés magyar, német, francia és angol nyelven.
ADALBERT WERNER,
nagykulturális Német- és Franciaországban,
Iroda: Prág, Perle 80164. 3154

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

Gőz-ntimozdonyokat

a legköltségesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Telefón 92—50.

Budapest—Kelenföld, a vasúti állomással szemben,

hol is épített új telepeikön gőzeke szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen tartalekrész-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (Kőbánya) pályaudvarról és a déli vasúton Budavél könnyen elérhető.

ALAPÍTOTT 1848-ban.

Freund A. és Fia

es. és kir. szab. nyereg, szíj- és bőrdőnárak gyára
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3.

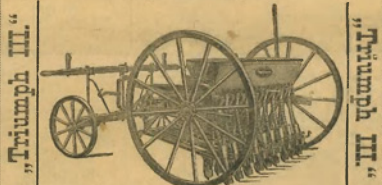
Nagy választék löszerszámk, nyergek, ostorok, zabláik, kivehető jótanyú árákon. Előállítás nyereg-szerelések tényleges a tartalekos tiszt árak részére legolcsóbb árakon.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Állami részről történt kísérletezések alapján szikes talajok javítására és termelékenységesebbé tételére 4631
Különösen kiemelt az EGERESI TRÁGYAGIPSZ, melyet, valamint mindennemő műtrágyát legújlatányosabban szállít az EGERESI MŰTRÁGYAGYÁR KRAMER J., BUDAPEST, V. ker., Dorotyia-utca 9. sz.

FRIEDLAENDER JÓZSEF
gépgyáros, mérnök volt a első ki 1891-ben az ő „TRIUMPH III.”

szövetgéppel, a gazdálkodásigek egy új, a mai kor kívánatainak megfelelő vetőgépet nyújtott, a kollektív váltókereknek és magtartó-szekrény állításának előmozdít.

„TRIUMPH III.” vezényvelűk, legújabb és legegyszerűbb vetőgép, hegyes és lapos vetéshez részre
Cím: 1897. Február 1-től, BUDAPEST, VIII., Külső kerpesi-ut 1.
Kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve.

Lapunk bekötési táblája
1 frt 36 kréért (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Sangerhauseni gépgyár és vasöntőde részvénytársaság

magyarországi gyártelepe.

Gépgyár, vasöntőde és iroda:

Budapest, Külső vácz-ut 1443. sz.

Első és egyedüli magyar special gépgyár, a mely az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek és teljes gyárberendezések előállításával foglalkozik. Ilyenek különösen:

Czukorgyárak teljes berendezése és átalakítása.

Sörgyárak és malátagyárak teljes berendezése és átalakítása.

Szeszgyárak teljes berendezése és átalakítása, — valamint az ezen gyárakhoz szükséges egyes gépek szállítása.

Szaktekintély mezőgazdasági czukorgyárak

és mezőgazdasági szeszfőzdék terén.

Szövetkezeti alapon több mint 100 mezőgazdasági czukorgyárat létesített.

Mindenféle **gőzgépek, szivattyuk, felvonók** stb. stb.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.